

۱۳۴۷	۱۷ آذر ماه	} یکشنبه
۱۳۸۸	۱۷ رمضان	
۱۹۶۸	۸ دسامبر	

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه (۱۷) آذر ماه ۱۳۴۷

فهرست مطالب : کار و امور اجتماعی و جواب آقای معاون وزارت کار و امور اجتماعی .

- ۸ - طرح سؤال آقای کریم بخش سعیدی از وزارت آب و برق و جواب آقای معاون وزارت آب و برق .
- ۹ - طرح و تصویب گزارش يك فوریتي كميسيون نظام راجع به لایحه مواد الحاقی بقانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مربوط به ایجاد طبقه همافران و ارسال به مجلس سنا .
- ۱۰ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع به اضافه اعتبارات مورد نیاز وزارتخانهها و مؤسسات دولتی در سال ۱۳۴۷ و ارسال به مجلس سنا .
- ۱۱ - قرائت دستور تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه .

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲ - بیانات آقای رئیس بمناسبت بیستمین سال روز تصویب اعلامیه حقوق بشر .
- ۳ - بیانات قبیل از دستور آقای روحانی - خانم دولتشاهی - آقایان: دکتر رشتی - دکتر میر لاء - بدرامی .
- ۴ - تصویب صورت جلسه .
- ۵ - معرفی آقای صادق احمدی بمعاونت وزارت دادگستری بوسیله آقای پرتو وزیر دادگستری .
- ۶ - تقدیم يك فقره آئین نامه بوسیله آقای معاون وزارت بهداری .
- ۷ - طرح سؤال آقای پزشکپور از وزارت

مجلس در ساعت ده صبح برباست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گردید

- صدقیانی زاده - فضائلی - دکتر عظیمی - ایلخانی پور - بیات - دکتر صفائی - دکتر کیان - دکتر مدنی - دکتر موثقی - بانوزاهدی .

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود . (شرح زیر خوانده شد)

غائب بی اجازه - آقای

مهندس ناصر بهبودی

غائبین مریض - آقایان :

مهندس فروهر - رضازاده - مهندس پرویز بهبودی

غائبین با اجازه - آقایان :

دکتر ضیائی - جوانشیر - دکتر شریعت - دکتر حکیم شوشتری - دکتر صدر - مسعودی - بهادری - همی - حشماش - فیاض - دکتر فریور - مرندی

اولاد، - بختی - بوشهری - ورویزی - سلمانی
کتابی - در امر عدل طباطبائی - موسسه ای مکتوبی مهرزاد
دکتر و... - و... در دفتر دولتشاهی.

۲ - بیانات آقای رئیس بمناسبت بیستمین سال
روز تصویب اعلامیه حقوق بشر

رئیس - نمایندگان محترم
بیست سال پیش روز نوزدهم آذرماه ۱۳۰۷ اعلامیه
حقوق بشر در مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب
شد. صدور چنین اعلامیه‌ای پس از بیانات بافتن جنگ
جهانی بود جز برنامه‌های اساسی سازمان ملل متحد بود
لیکن دو سال طول کشید تا این اعلامیه تصویب نهائی برسد
و اجرای مفاد آن که در خبر و صلاح جامعه بشریت بود
از همه کشورها و ملت‌های جهان خواسته شود.
هدف این اعلامیه چنانکه از نام آن بر میآید حرمت
بآزادی‌های مدنی و اجتماعی و اقتصادی همه افراد بشر
بدان امتیاز نژاد و زبان و جنس و مذهب و برقراری
مساوات کامل و برابری و برادری و بر خورداری همه‌انسان
بشر از حقوق و مزایای انسانی است.

صدور این اعلامیه بلافاصله پس از جنگ جهانی دوم
نتیجه مستقیم کار و تحقیر حقوق بشری و اعمال ذروائی بود که
در جریان جنگ پیش آمد چنانکه وجدان بشریت و
شرف انسانیت را آزار میساخت. این هتک حرمت و
چشم پوشیدن از اصول اخلاقی و حقیقت انسانیت سازمان
ملل متحد را بر آن داشت که هر چه زودتر اصولی که همه
جهانیان آنرا بپذیرند در این باب تدوین و تصویب کند
و اجرای آنرا از همه کشورها و ملت‌های عضو بخواهد
چنانکه در آینده همه انما بشر از اینگونه تجاوزات
غیر انسانی عدون و در امان باشند.

هنگامیکه این اعلامیه صادر شد با حسن استقبال
همه جهانیان مواجه گشت و تقویه کمیسیون مخصوص
حقوق بشر در قانون اساسی بیشتر کشورها نیکه پس از
صدور این اعلامیه استقلال یافته و عضویت سازمان ملل
متحد در آمدند مفاد آن گنجاییده شد.

در اینجا باید عرض کنم که مفهوم واقعی اعلامیه

حقوق بشر فراتر از آنکه با بصورت تدریس و تصویر
شود در کشور ما مجری و متمتع بوده است. باقتضای سن
آداب ملی و مذهبی همه مردم با اصول و مبانی آن آیین
و اعتقاد رسوخ داشته‌اند.

فرمانی که کوروش کبیر پس از فتح بابل صادر کرد
و در آن آزادی مذهب را برای همه مردم آن شهر تضمین
کرد نشانه‌ای از همین عظمت و قدرت روحی و ایمان با
حقوق انسانی و احترام بقایید دینی بود که در آن روزگار
ادامه حیات مردم بابل بآن بستگی داشت (اصحیح است)
اصول دین مبین اسلام نیز متکی بر رعایت حرمت خلیف
انسانی و برابری و مساوات است و در قانون اساسی کنونی
ما که نصدت و سه سال پیش نوشته شد در چند اصل از این
مفاد اعلامیه حقوق بشر صریحاً پیش بینی گشت (اصحیح است)
اکنون نیز مقتضی است که در عصری زندگی میگذرد
که با اجرای منشورهای مقدس انقلاب شاه و مردم توانستند
بر هبری پیشوای بزرگ خود مبانی حقیقی حقوق بشر
را چنانکه واقعیت اعلامیه حقوق بشر بر آن متکی است
بالمعنی امتیازات طبقاتی و تساوی حقوق زن و مرد و ناب
منافع کارگرو کشاورز و مبارزه با جهل و نادانی و تأمین و
آموزش و پرورش و درمان و بهداشت روستاها در کشور

بموقع اجرا در آوریم چنانکه موجب اعجاب و تحسین
همه جهانیان باشد این نیست مگر در نتیجه ایمان و نفی
ملت ایران با اجرای نیات بلند پیشوای خود و احترامی
با اصول منشور ملل متحد و همه موازینی که بر اساس آن
اعلامیه حقوق بشر تنظیم شد و تصویب رسید.

با حسن تصادف در اردیبهشت ماه امسال کنفرانس
بین المللی حقوق بشر بمناسبت بیستمین سال تصویب
اعلامیه در عمارت جدید مجلس شورای ملی گشایش یافت
و این ساختمان که فی الواقع یکی از مراکز مهم تحقیر
بخشیدن با اصول و هدفهای این اعلامیه جهانی است
خواهد بود پیش از آنکه مورد استفاده مجلس قرار گیرد
بمعنوان مقر این کنفرانس جهانی اختصاص یافت و چنانکه
دیدیم بخوبی و بانظم کامل آغاز و انجام پذیرفت.

مجلس شورای ملی این حسن تصادف را غافل
میگیرد و چون روز نوزدهم آذرماه که تصادف با سال

تصویب این اعلامیه جهانی است امسال بعلم تصادف باروز
نوزدهم ماه مبارک رمضان مجلس جلسه نخواهد داشت در
این جلسه بزرگ و نهیت قلبی خود و نمایندگان را
بمناسبت صدور اعلامیه حقوق بشر بعموم ملل جهان تقدیم
میکنیم و در گناه خداوند متعال مسئلت دارد که همه
جهانیان در اجرای هر چه کاملتر و دقیق تر این اعلامیه که
بوجب برقراری صلح و صفا و عدالت و مساوات در سراسر
گیتی است آنچنان موفق بدارد که همه افراد بشر بتوانند
بمیزبانی آن در راه تحقق اعمال بشریت و مبانی اصول
انسانیت بر خیزند و در پرتو آن سخن سیاستگرایی
مجلس شورای ملی را به پیشگاه شاهنشاه آریا مهر که
است و شهنشاه خود را اینگونه با واقع بینی و دوراندیشی و
آزادی و مساوات و فعی و درستکاری فردی و اجتماعی رهبری
فرموده و میفرمایند تقدیم میدارد (احسنت).

۳ - بیانات قبل از دستور آقای روحانی - خانم

دکتر دولتشاهی - و آقایان: دکتر رشتی - دکتر میر علاء

پدرامی

رئیس - تعلق های قبل از دستور را شروع میکنیم
فای روحانی بشریف بیاورید.

روحانی - جناب آقای رئیس نمایندگان محترم
بنده امروز تکلیفی ایجاب کرد که چند دقیقه‌ای وقت
گرفته‌ام و مجلس را بگوشم و آن نامه‌ها و مراجعاتی است
که در این روزها نمایندگان شریف و بازنشسته کشور که سالیان
باز خدمت کرده‌اند و در لایحه متمم
سودجه دولت بعد از مدتها امید و آرزو
بگری از این طبقه شده است ایجاب
شده است مراجعاتی بکنند و اقماً اقدام دولت برای
تسکین شدن بنده و امور کمک بزند کمی عده‌ای از کارمندان نیکه
خدمت کرده‌اند در حالیکه با کوشش و تلاش مبلغی اضافه
در مدت گذشته شد و حتی پیش و تقدیر است اما آنچه حالب
است این است که در مجلس عده‌ای کثیر کارمند دولت
مستند که بجهت هنوز سازنشسته نشده‌اند و اگر یک
روزی اتفاق افتد که انشاءالله به مقامات بالاتر بر گردند
بازنشستگی چه دهند رسید و بعد از مقام وزارت و سفارت

و معاونت نیستند که از تسهیلات استفاده کنند بنابراین این
بنده از همکاران عزیز تقاضا دارم توجه بفرمایند که آن
معلومی را که امروز بنده عنوان کردم و مطرح نمودم نه تنها
یک مسئله‌ای است که وظیفه نمایندگان است با توجه
بفرمایشات جناب آقای رئیس مربوط بحقوق بشر اینها هم
عده‌ای از مردم هستند که حقوقی دارند و باید رعایت بشود
و آقایان هم به بازنشستگی خواهند رسید و اگر امروز بفر
عده‌ای باشند که عمرشان را در خدمت به مملکت گذرانده‌اند
پایه گذار این تشکیلات و این اساسی در دوران مشرع
سلطنت پهلوی بوده‌اند هم آینه شما ملحوظ خواهد بود
هم دیگر کارمندانی که الان شاغل هستند و هم اینکه خود
شما نیز با امید و آرزوی بیشتری خدمت خواهید کرد همکار
عزیزان جناب آقای قاضی در جلسه گذشته فرمایشی
فرمودند (مهندس صالحی - آقای قاضی زاده نه قاضی) خودشان
هم در این مقام هستند که قاضی مستقلمی باشند با فضل و
کمال و دانشی که دارا هستند کثیر السن کثیر الاولاد و
کثیر العلم بنابراین کلمه قاضی در مورد ایشان مصداق دارد
بهر جهت فرمایشاتی فرمودند که جای تشکر و امتنان است
ولی بنده میخواستم چند نکته‌ای را توضیح بدهم که در این
لایحه اشاره به پایه تسهیلات شده در اینجا دو مطلب مطرح
است یکی این اصل کلی و این کمک که عده‌ای مطرح کرده
است برای کمک بزند کمی کارمندان بازنشسته است (اصحیح
است) ولی در این مسئله کار آنها مطرح نیست که بگوئیم
که کمی چه تخصصی دارد چه دانشی دارد چه حقوقی بیش
بدهیم (اصحیح است) اما مسئله تحصیل را هم ببینیم يك
قدری بررسی میکنیم در دورانی که این کارمندان بازنشسته
تحصیل میکردند برای کسب دانش چه زحمتی را
تحمل کرده‌اند هیچیک از این دانشکده‌ها نبوده است
هیچیک از این دبیرستانها و وسائل نبوده است آنها
واقماً دانشجو بوده‌اند و واقماً زحمت کشیده‌اند و علم
و دانش را در هر حال نیکه بوده است فرا گرفته‌اند
بعد از کمال صفا و صمیمیت در راه خدمت بمملکت
کوشیده‌اند و پر روز در خدمت آقای رئیس عرض میکنم
آیا جزاوار است تقی زاده در خانه نشسته بشود امروز
چون تصدیق ابتدائی ندارد حالا فرض کنید سفیر و

سناور نبود که برای کمک زندگی استفاده کند مرد دانشمند، مردمبار، مرد خدمتگزار، نظیر اینها توی این ۱۴ هزار نفر عده زیادی هستند و اگر آقای قوام صدی صورت اسامی آنها را بیاورند می بینید همه دانشمندی هستند و زبان خارجه میدانند اینها اچشرایط نامساعدی تحصیل کرده اند و باچه شرایط نامساعدی برای ممالک خدمت کرده اند (صحیح است) امروز این مطلب یک قدری اسباب ناراحتی اینها شده است بنده حساب کردم که در سال ۱۲۹۹ آغاز طواع کواکب سلطنت پهلوی که حالا قریب ۵۰ سال میگذرد کسیکه در سن ۲۰ سالگی آرزوی وارد خدمت شده امروز ۷۰ سال دارد در روزی که مشغول کار شده کجا دانشکده ای بوده؟ حتی در هر کز مملکت دانشگاه نبوده که اینها شروع کرده اند بکار و کوشش امروز که وسیله ای فراهم شده حق قانونی این است که رعایت قانونی که در تیر ماه ۱۳۳۷ از مجلس شورای ملی گذشت که دولت قبول کرد در هر موقع حقوق کارمندان شاغل را تا مین میکنند بهمان نسبت حقوق بازنشستگان را تا مین کنند اینجا باید بعرض نمایندگان برسانم که کارمندان پایه ۹ سابق را در ردیف کارمندان عالی رتبه و با تحصیلات عالی امروز باید حساب کرد (صحیح است) که حداکثر حقوق را در یافت بکنند نباید بر گردیم بوضع تحصیلی آنها (مهندس ناصر بهبودی - این مطلب در فرآ کسیون شما مطرح نشده بود!) بنده در مسافرت بودم و میدانید که کارمن کارزار له است این مسئله کلی مطرح است و مطلب اختصاصی نیست بنابراین نکته ای که خواستم یادآوری کنم اینست که دولت با این مطلب توجه کند و بررسی شود قبل از اینکه در کمیسیون بودجه تصویب شده باشد از لحاظ مادی و روانی این مسئله طبقه بندی را از بین ببرند (صحیح است) و فکری بشود که بچه ترتیب انجام شود مطلب دیگری که بنظر من رسید یادآوری کنم و توجه آقایان نمایندگان را جلب کنم دولت هم البته توجه و علاقه دارد بجاست که من تا آن مرحله تشکر کنم که دولت اشتباه محاسبه کارمندان را قبول کرد و آن ناراحتی که کارمندان به دادگستری مراجعه و شکایت کنند و وضع نامناسبی از نظر مملکتی پیش آید آن مطلب منتفی شد ولی تاکی باید در انتظار باشند در عین حالیکه دولت

هم عنوان میکند که اعتبار نداریم بنده در موقع طرح بودجه سال ۴۷ پیشنهاد کردم که بکارمندان دولت باین این مطالباتشان با از سهام کارخانجات بدهید یا اینکه از این اراضی باین بنا بروند آنجا مشغول کار بشوند آنروز گفتند دارند حساب میکنند و رسیدگی میکنند مبلغ چند است و بچه ترتیب میتوانند عمل کنند راجع به این مطلب که برای بازنشستگان این پیشنهاد را کرده بود بنظر من رسید یک تذکری بدهم که بیابند این عده را هم بگویند که تفاوت اختلاف حساب حقوق کارمندان بازنشستگان را یکجا کنند و متدرجاً مبادمی که اضافه کافی پیدا بشود که یکدفعه بدهند برنامه شان این باشد که بهمان ترتیبیکه کارمندان بازنشسته میشوند این مطالبات هم به آنها داده شود حتی یک مبلغی در بودجه منظور بکنند که متدرجاً این پول را بدهند و این کبکی میشود برای کارمندان البته چه بهتر که وضع مملکت جواری بشود که نسبت به همه کارمندان این ارفاق و نوج بشود بنده در این مسئله اصولیکه مورد تأیید مجلس است و دولت هم توجه کرده است بیش از این مضح وقت نمایندگان محترم نمی شوم و استدعا میکنم که فکر اینها را هم بفرمائید اینها زحمت کشیده اند کوشش کرده اند با صمیمیت و صداقت، اگر امروز دولت بتأمین آسایش آنها توجه بکند بلا تردید قسمت اعظم نگرانیها که کارمندان دولت از تأمین زندگیشان در دوران بازنشستگی و وضع خانوادشان بعد از مرگ دارند و احیاناً تلاشهای اضافه و گاهی اوقات خدای نکرده نارواییهایی برای تأمین آتیه بکنند یقین بدانید با این اقدام دولت این مسئله بوضع خیلی برجسته ای از بین میرود برای اینکه دولت ندارد کسی زحمت فوق العاده بکشد یا خدای نکرده خلاصی مرتکب بشود (قاضی زاده - موجب امیدواری شماست هم میشود) البته اسباب اطمینان خاطرشان میشود برای اینکه نگرانیشان برای آینده رفع میشود امیدوارم این مورد توجه کافی بشود. دولت کراف نامه هم به اینجانب رسیده که تقدیم مقام ریاست میکنم و انشاء الله مزه خوبی بکارمندان داده خواهد شد بنده دیگر عرض ندارم از توجهی که برای من فرمودید تشکر میکنم

(احسنت - احسنت)

رئیس - خانم دکتر دولتشاهی و بفرمائید.
بانو دکتر دولتشاهی - جناب آقای رئیس، آقایان و بانوان محترم: پس فردا که ۱۹۴۸ آذر و روز دهم دسامبر است روز حقوق بشر اعلام شده است، همانطور که جناب آقای رئیس هم اشاره فرمودند امسال بیستمین سال است که اعلامیه حقوق بشر تصویب سازمان ملل متحد رسیده و بمناسبت اقداماتی که در واقع در این ۲۰ سال گذشته در زمینه حقوق بشر در تمام دنیا انجام شده و کمیسیونهای مختلف سازمان ملل که در این راه کار کرده و خدمت کرده اند آثار فعالیت آنها در بسیاری از سازمانهای دیگر بین المللی هم منعکس شده از جمله کمیسیون حقوق بشر و کمیسیون مقام زن از کمیسیونهای سازمان ملل و بسیاری از سازمانهای بین المللی و آسته سازمان ملل پیوسته در برنامه ها و قطعنامه ها و کلیه کارهای خود اصول موافقتنامه و اعلامیه حقوق بشر را رعایت کرده اند و سعی کرده اند که تدریج در تمام دنیا و در نزد ملل مختلف این اصول انسانی اجراء بشود البته مسئله حقوق بشر خیلی قدمی نرگز این است. کشور خود ما ایران یکی از نمونه های انسان دوستی بوده و پادشاهان بزرگ این کشور نمونه بودند از لحاظ رعایت حق ملل مختلف حتی کشورهاییکه مغلوب ایران شده بودند بعد ها که بطور خیلی فوی از حقوق انسانها در تاریخ جدید بشر صحبت شد برای حق اعتلای شأن انسان اعلامیه هایی صادر شد در دوران انقلاب فرانسه و بعد از انقلاب فرانسه بود همچنین در جامعه ملل که آنرا میشود پیشرو وجد سازمان ملل متحد امروز دانست که در بین دو جنگ گذشته تشکیل شده و در آنجا نیز در زمینه و درباره حقوق بشر فعالیتها شده و عده ای از سازمانهای بین المللی در آن سازمان رسوخ کردند و موفق شدند که در زمینه تساوی حقوق زن و مرد قبل از جنگ جهانی دوم و سالهای ۱۹۲۰-۱۹۳۰ فعالیتها بکنند و حتی سازمانهای مشورتی تشکیل شد و سازمانهای بین المللی داوطلب تشکیل شده بود و بالاخره در نتیجه تمام فعالیتها گذشته و جمع آوری تمام افکار بزرگی که قبل از آن در این زمینه منعکس شده بود

در دسامبر ۱۹۴۸ یعنی در آذر ۱۳۲۷ سازمان ملل متحد موفق شد که اعلامیه حقوق بشر را با توجه به تمام نکاتی که از لحاظ زندگانی انسانها بر اساس تساوی حقوق و بر خورداری از تمام حقوقی که خاصه بشر است در این اعلامیه منعکس بکنند و بر طبق این اعلامیه هر انسانی باید از مزایای که برای زندگی سلامت یک انسان لازم است برخوردار باشد که از جمله داشتن مسکن سالم، استفاده از تحصیلات، استفاده از بهداشت و عدالت اجتماعی و ابراز عقیده و تشکیل اجتماعات و از این قبیل که احتیاجی به تکرار آن نیست گه در طول مدت این بیست سال سازمان ملل متحد و سازمانهای وابسته بآن و کمیسیونهای سازمان ملل تلاش کردند که اصول و رئوس مطالب این اعلامیه را اجراء بکنند چنانچه ما میبینیم که از بیست سال با بنظر بسیاری از کشورهاییکه تحت استثمار بودند آزادی پیدا کرده اند استقلال پیدا کرده اند و در بسیاری از کشورهاییکه قبل از سال ۱۹۴۸ یعنی ۱۳۲۷ زنان از تساوی حقوق و استفاده از بسیاری از حقوق اجتماعی محروم بودند در خلال این مدت از آن برخوردار شدند حقوق کارگران بطرز برجسته ای در خلال این بیست سال برتری و بهبودی پیدا کرده و در بیشتر کشورهای جهان کارگران از حقوق انسانی برخوردار هستند و در بسیاری از این کشورها حد اقل دستمزد کارگر مشخص و اصلاحات بزرگی شده است و برای اینکه زیاد بطول کلام نپردازم بهتر است کشور خودمان را مثال بزنیم که در همین بیست سال اخیر تحت رهبریهای خردمندان شاهنشاه آریامهر که خود یکی از بزرگترین بشر دوستان امروز در مجامع بین المللی معرفی شدند چه ترقیاتی بزرگی نصیب ملت ایران برای رسیدن بحقوق بشر شده است آزادی دهقانان ما آزادی زنان بر خورداری کارگران از بیمه های اجتماعی و سهم شدن در سود کارخانجات و امثال اینها یکی از بزرگترین افتخاری که نصیب کشور ما در سال حقوق بشر شد نطق بسیار خردمندانه و انسان دوستانه ای بود که شاهنشاه مادر دانشگاه هاروارد فرمودند و در آنجا مثل یک فیلسوف و پدر دلسوز به گرفتاریها و بیماریهای بشر توجه کردند و ارائه طریق فرمودند و راهنمایی فرمودند که برای از

بسیار بزرگ این تغییرها و از بین بردن فقر و جهل و بیعدالتیهای اجتماع و بهارهای لژیون تشکیل شود بخلاف لژیونهاست که در گذشته همیشه برای جنگجویی و کشورگشایی تشکیل میشد و این لژیون برای خدمت به بشر و رفیقین بریدن فقر و بیماری و بیعدالتیهای اجتماعی و نادانی و جهل تشکیل شود اقداماتی که شاهنشاه ما در کشور خود همان در طول ۲۷ سال سلطنت خودشان انجام داده اند و راهم آنهاست که از لحاظ حفظ صلح بین المللی پیوسته فرموده اند چنان ارجحی شاهنشاه ما داده که در دانشگاه هاروارد در ضمن تقدیم دکترای افتخاری به شاهنشاه آریامهر رئیس دانشگاه مزبور در نطق خودشان تجلیل بسیار شایسته ای از شاهنشاه معظم ما کردند و بیک مسئله بسیار اساسی توجه کردند که شاهنشاه ایران بعنوان يك شخصیت انسان دوست بین المللی هستند که قدرت را وسیله خدمت قرار داده اند این خیلی اهمیت دارد و همیشه در طول تاریخ دیده شده افراد یا ملل از قدرت برای زور گوئی استفاده میکردند در حالی که شاهنشاه بزرگ ما با نهایت تسلط و بصیرتی که به اوضاع داخلی کشور و اوضاع بین المللی دارند چه برای سعادت ملت ایران و راهم آنهاست و اقدامات مؤثر فرموده اند چنانکه همه میدانیم وجه از لحاظ بین المللی همیشه راهم آنهاست اساسی فرموده اند بطوری که غالباً شخصیت والای ایشان طرف مشورت از طرف شخصیت های بین المللی فراموش میگردد اجازه میخواهم چند نکته از نطق معروف شاهنشاه را در دانشگاه هاروارد در اینجا فرمات بکنم که شاهنشاه ما اشاره فرمودند که جامعه بشریت بیمار است فرمودند «البتة مقصودم این نیست که این بیماری فقط امروز وجود آمده است آنچه جامعه کنونی بشری را دچار تشنج و نیرزشانی میکند زاده عوامل است که ریشه مزمن دارد محرومیت ها، تبعیض ها، ستمگرها، نصبها، کینه توزیها و دشمنیها، فقر، جهل، گرسنگی، بیسوادی همه اینها بیماریهایی است که از گذشته برای ما به ارث رسیده است تفاوت اساسی وضع امروز ما با گذشته

اینست که اکنون میباید یافته ام وجود این آفات امری طبیعی و اجتناب ناپذیر نیست شاهنشاه ما در همان نطق خودشان اشاره فرمودند که قسمت عمده این بیماریها بر کبر قاتلهاست، بشر نتیجه تفاوتهای بزرگی است که امروز از لحاظ معلومات و تکنولوژی و از لحاظ اقتصاد در بین ملل مختلف و گروههای مختلف ملل است و تا ما موفق نشویم که این تفاوتهای بزرگ را بصورتی تعدیل کنیم جوی بیعدالتیهای اجتماعی و سایر بیماریها را نمیتوانیم بگیریم شاهنشاه فرمودند در همان موقع اشاره فرمودند که ما چون اینک این بیماری بزرگ است دلی از علاج آن نمیتوان نامید بود چنانچه در گذشته بیماریهای جسمی وجود داشت که بیست و سی و چهل سال پیش غیر قابل درمان نظر میآمد و امروز علاج آن پیدا شده و امروز افراد بشر از مرض و باوقیوس بین نمیروند و نمیگیرند باز شاهنشاه فرمودند که جامعه بشری میتواند در آیه ای که چندان دور نیست برقع این دشمنان بشر و بیماریها ببرد و راه علاج آن تشکیل لژیون طرفداران بشر را پیشنهاد فرمودند و در اینجا میفرمایند من امروز پیشنهاد میکنم که سپاهی بین المللی بنام لژیون خدمتگزاران بشر بوجود آید که در آن افرادی از هر کشور هر نژاد هر مذهب هر جنس هر سن در هر وضع اجتماعی اقتصادی فقط با این وجه اشتراك که قسمتی از عمر خود را وقف خدمتگزاری بنوع انسان کنند بوجود آید چون خواه ناخواه موجودی کزی برای اداره کلی چنین لژیونی لازم است از این لحاظ سازمان ملل متحد یعنی سازمانی که بصورت بین المللی و بشری بوجود آمده است پیشنهاد میفرمایند و البته باز میفرمایند «از دوران امپراتوری در همین عصر ما لژیونهای بسیاری بخاطر پیروزی ظاهر پدید آمده است بیاید بنگار لژیونی بین المللی بجهت آوردیم که هدفش پیروزی در نیکار با دشمنان واقعی بشر یعنی با فقر یا جهل یا گرسنگی و با بیعدالتیهای اجتماعی باشد بگذارید تا پنج آبنده گواهی دهد که پیروی منوی خدمتگزاران بشر از قدرت هر سیاه و پیروی نفرتی هراسناکهای قویتر و پایدارتر است بگذارید در دنیا مادی ما آنهاست که میخواهند خود را وقف خدمت بشر کنند دور هم گرد آید و صدای معنویت را بگوشی صد

میلون از ایرانیان و خواهران بی بنام و نومید خود در سراسر جهان رسانند بگذارید در تاریخ یکی خودخواهیها، حدنگریها، تبعیضها و ستمها، فروغ بزدانی از خود گذشتهگی و فداکاری و نوع دوستی بدست چنین نیرنگی و بخشش در آید بگذارید این گفته سعدی شعر بزرگ شریعت بدست این افراد تحقق یابد که تو در محنت دیگران بی غمی

نشانید که نمانت نهند آدمی

خوشبختانه این ندای بشر دوستانه شاهنشاه ما بالاخره در کشور ما با استقبال زیاد روبرو شد و ما در پیرو و شنیدیم که همه طبقات آسادی خودشان را برای خدمت در این لژیون اعلام کردند و ما اقتضای این بزرگم که کشور ما یکی از کشورهای است که بطور برجسته موفق شده است در امسال که سال حقوق بشر بوده است در راه خدمت به بشر فعالیت کرده باشد و نیز اطلاع در بد که در بهار امسال کنفرانس بین المللی حقوق بشر در ایران تشکیل شد این هم يك موفقیت بزرگی بود که یکی از بزرگترین اعلامیه هائی که در زمینه حقوق بشر صادر شده است در تهران تهیه شد و بنام اعلامیه تهران نامیده شد

رئیس - خانم دکتر دولتشاهی وقت شما تمام شد

بانو دکتر دولتشاهی - از نفر بعدی خواهش میکنم دو دقیقه وقت خودشان را ببنده بدهند

دکتر رشتی - فرمائید
رئیس - ادامه فرمائید

بانو دکتر دولتشاهی - در کنفرانس حقوق بشر توسط علامه ندی شاهنشاه آریامهر به این امر مهم و بواسطه فعالیت های والا حضرت اشرف پهلوی که در این زمینه انجام داده بودند والا حضرت این است این کنفرانس بین المللی بزرگ انتخاب کردند که اینهم یکی از افتخارات بزرگ کشور ماست در حقیقت لازم میدانم از این فرصت استفاده کنم و از پشت این تریبون به دوست و همکار ارجمند خانم شاتنور دکتر منوچهریان تبریک بگویم که ایشان هم امسال يك موفقیت بزرگ برای زنان

ایران بدست آوردند و از طرف سازمان ملل که تنها به شش نفر در این سال جایزه حقوق بشر داده به خانم دکتر منوچهریان بعنوان يك زن آسیائی این جایزه اهدا شده است و این موفقیتی است برای کشور ما و باز هم علامت احترام فوق العاده است که در مجامع بین المللی به شاهنشاه ما و والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی گذاشته اند که يك نفر خانم ایرانی را در این موفقیت سهیم کرده اند (احسنت)

رئیس - آقای دکتر رشتی فرمائید

دکتر رشتی - با اجازه مقام محترم ریاست بنده چند کلمه ای درباره همین روز حقوق بشر که قبلاً از طرف مقام ریاست همچنین همکار محترم خانم دکتر دولتشاهی تشریح گردید به عرض همکاران گرامی میرسانم، همه میدانیم که حقوق بشر از اول بصورت يك اعلامیه جهانی بدنیا اعلام گردید يك اعلامیه جهانی در ۲۰ سال پیش تصویب شد ولی جهانیان توجه داشتند که در این بیست سال گذشته این اعلامیه بجه صورتی در زندگی روزمره ملل دنیا پیاده شده و چگونه ملتها میتوانند برای پیروی از خصوصیاتیکه در این اعلامیه ذکر شده چاره ای بیندیشند و پیروی کنند از این اصولی که در این اعلامیه هست بنده میخواهم عرض

همکاران گرامی برسانم که خوشبختانه در محافل بین المللی و سازمان ملل متحد این فکر قلاب شده است و مدت ۱۵ سال در سازمان این بحث شده است در اطراف اینکه بجه صورت میانجستی قراردادهائی چند جانبه بین المللی تصویب برسد و این اصولی که در اعلامیه مندرج است در قوانین داخلی ممالک رسوخ کند خوشبختانه دو کنوانسیون یادو قرارداد بین المللی تصویب رسید که عبارتند از قرارداد مربوط بحقوق سیاسی ومدنی و یکی هم حقوق اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی علت اینکه این دو کنوانسیون جداگانه تصویب رسیده است این است که هماهنگی در بین کشور های مختلف جهان برای تعریف حقوق بشر نبوده است عددهای از ممالک بعضی نخطی های جزئی را در امور سیاسی و مدنی نقص حقوق بشر میدانند در صورتیکه ممالک دیگر گذشته شان بیشتر است مثلاً هستند گروهی از ممالک افریقائی که طرز رفتار

افریقای جنوبی با سیاه پوستان را بزرگترین حرم میدانند در حالیکه ممالک دیگر آنرا باین توتیب قبول ندارند و آنرا يك خلافی میدانند که قابل جبران است و باین جهت این دو کنوانسیون بطور جداگانه تصویب رسیده و الان دولت شاهنشاهی ایران که آنرا امضاء کرده برایش لازم الاجراست و در قوانین جاری مملکت میگذراند اما يك موضوع بسیار مهمی که آنهم متأسفانه در دنیا کمتر مورد توجه و قبول قرار گرفته این است که ضمانت اجرای این اصول چیست یعنی اگر در افریقای جنوبی دولتی غلنی با وضع قوانینی بیاید حقوق بشری سیاه پوستان را ازشان سلب کند دنیا چه را آکسیون و عکس العملی از خود میتواند نشان بدهد بطور رسمی برای این کار در سازمان ملل متحد چهار سال پیش يك پیشنهاد بسیار جامعی طرح شد که دولت ایران از آن پشتیبانی کرد و آن این بود که بیایند در دنیا يك کمیساری عالی حقوق بشر تشکیل بدهند زیر نظر سازمان ملل متحد که در رأس آن يك کمیساری عالی قرار داشته باشد و خوشبختانه کمیساری عالی که خودشان را نامزد این پست کردند و با در نظر گرفته شدند اغلب از کشورهای آسیائی و آفریقائی بود و معنی آن این بود که درد را ملل آسیائی و آفریقائی بیشتر تشخیص داده بودند ولی متأسفانه دولتهای بزرگ زیر بار نرفتند و این پیشنهاد جامعه عمل نیوشید و بسیار جای تأسفات چون واقعا میبایست چنین کمیساری عالی وجود داشته باشد تا عامورین سازمان ملل متحد بروند در اقصی نقاط دنیا و ببینند اصول حقوق بشر واقعا چه صورت رعایت میشود اگر واقعا قوانینی در دست تکوین در افریقای جنوبی هست که بضرر يك عده از مردم جهان است نگذارند بصورت قانون در بیاید و آنرا در نطفه خفه کنند و اگر خدای نکرده کار اجباری باشد و یا زور گزینی باشد از طرف کارفرمایان روی کارگران نباید قبل از اینکه بصورت رسمی باقانونی در آید آن کمیساری عالی سازمان ملل پیشنهاد کند که بجهت صورت میشود از آن جلو گیری کرد متأسفانه

کشورهای بزرگ زیر بار نرفتند و کشورهاییکه از این اصول پشتیبانی میکردند بیشتر کشورهای آسیائی و آفریقائی بودند این مطلب بسیار مهم است و هستند ممالکی که بیشتر منابع طبیعی خودشان را صرف کارهای غلط صرف نفاق و آیه کشی میکنند ولی خوشبختانه در مملکت ما که نه فقط بچین کارهای غلطی مبادرت نمیزورند بلکه بر نامه های مترجم دارند که منحصر آبرای بیشتر افراد انسان و تسجيل حقوق بشر است ، بازرسان بین المللی بیایند و ببینند که در کشور چه میگذرد و ببینند که اینجا اصولی که در کنفرانس تهران ذکر شد بصورت نسخه ای در دست جهانیان گذات شد تماما مورد اجرا قرار گرفته . من برای نمونه چند مطلب را ذکر میکنم که چه مطالبی بودند که بصورت دستور العمل برای کشورهای جهان صادر شد . یکی این حقوق زنان بود که همکار محترم خانم دکتر دولتهای بتفصیل بیان فرمودند یکی راجع بتبعیضات نژادی که خوشبختانه در مملکت ما هیچوقت وجود نداشته ، یکی راجع به استعمار که ماهیچوقت استعمار طلب نبوده در مقابل استعمار هم مبارزه کرده ایم ، سوم توسعه اقتصاد و اجتماعی و پروژه های مترقی که در ششم بهم در شش سال پیش بصورت عمل درآمد و مورد تحسین همه جهانیان قرار گرفته و میبینند که به چه صورت و به چه نحوی عمل میشود اینها همه اجرای حقوق بشر است دیگر میباید با بسوادی که عمل مانسخه ای شده است برای تمام دنیا مورد تأیید و احترام یونسکو که سازمان علمی و تربیتی و فرهنگی ملل متحد است قرار گرفته ، یا تنظیم امور خانواده که اخیراً دولت شاهنشاهی ایران بطور خیلی جدی این مسئله را تعقیب میکند ، تمام این مطالب که در کنفرانس حقوق بشر مورد بحث قرار گرفت و بعداً بصورت دستور العمل بتعام ممالک صادر شد تمام مطالبی است که در کشور ما صورت عمل بخود گرفته است از اینجهت است که ما بزرگسازان و حتی استقبال میکنیم که بازرسان بین المللی بیایند و ببینند که در مملکت ما چه میگذرد و در بعضی از ممالک دیگر که متأسفانه ادعای دموکراسی دارند ولی وضع آنها و برنامه شان چیز دیگری است چطور است ؟ چه کنفرانس حقوق بشر در تهران تشکیل شد؟ شما

میکنند سالی مثل سالن مجلس شورای ملی در دنیا وجود داشت ، آری مملکتی بخوش آب و هوائی مملکت ما وجود داشت ، خیر از اینجهت در اینجا تشکیل شده دیدند ما مملکتی هستیم در حال توسعه و تمام برنامه هاییکه مورد نظر سازمان ملل متحد است زیر نظر پیشوای بزرگ ما بهر خرد مندمه در حال اجراست ، باین جهت این کنفرانس در تهران تشکیل شد و بنده از کسانی بودم که با خطاب آقای دکتر بزدان پنده بعنوان ناظر شرکت داشتیم ، بهمه میگفتیم که ما از این جهت بخود میبایم که مملکت ما خود آماده اجرای این اصول میدانیم و در حال اجرای این اصول میباشد نه از لحاظ اینکه کشور ما دارای هوای خوبی است از اینجهت هم هست ولی از جهت دیگر راجع به سیاست مملکت ما است ، و آزاده بسیار محکم و بشکری است که شخص اول مملکت مادر اجرای تمام برنامه های مترقی بنشینان آن هستند و ما بوجود آن افتخار میکنیم (احسنت حسن).

رئیس - آقای دکتر میر علاء بفرمائید.

دکتر میر علاء - مقام ریاست ، همکاران از جمند برای ما جای بسی خوشوقتی است که ملاحظه میکنیم اصول انقلابی شاه و ملت در ایران اصولی هستند که نه تنها برای درمان دردهای ما شاهنشاه تجویز فرمودند بلکه امروز بسیاری از ممالک از این اصول برخوردارند و با آینده محتاج استفاده از این مقررات هستند . یکی از این اصول اصل انقلاب آموزشی است که يك جنبه بین المللی از لحاظ همگامی گرفتاری آموزشی در تمام مملکت دارند اگر امروز ما با تمدنترین کشورهای روی زمین که سالها پیش کسوتان آموزش و پرورش بوده اند نظر کنیم ملاحظه میکنیم که شما يك کمی نقص و علل در برنامه های آموزشی و در برنامه های اجتماعی جوانان خود دارند و به این شکل نیست که همه آنها این مطالب را حل کرده باشند گوا این مدعا وجود يك تشکیلات ، وجود يك مکتبهاائی است با فلسفاتی خاص ، فلسفه های انعطاطی ، فمقراطیکه جوانها بیشتر قابل پیدا میکنند بوضع انسان اولیه رجعت نمایند مانند همیزم و این هیبها و آن فلسفه های خاص و امثال آنها ، اینها ما ساند که حتی ممالک مترقی هم باید در امر آموزش و پرورش جوانان يك تجدید نظری بعمل بیاورند

البته این مسائل بیشتر باین علت پیدا میشود که ترقی عام ، پیشرفت علوم همواره يك فاصله ای با تظاهرات آنها در ترقی اجتماع دارد بدین معنی که اگر امروز بشر بشیروی هسته ای دست یافته و این راز بزرگ طبیعت را کشف کرده که بقول علمای فن این یونیورس ، این دنیا هیچ نیست مگر يك تشکیلات لابتنهای انرژی هسته ای ، ما باید انتظار این داشته باشیم که در آینده دور یا نزدیکي يك زندگی و يك مقررات نویسی در انتظار بشر قرار خواهد داشت و امروز باید توجه کنیم که شاید يك زندگی پر ماحراری انبی درسی سال یا چهل سال دیگر در انتظار بشر باشد و این بسیار قابل توجه است بخصوص که باید پاسداران تمدن بشریت بفکر سی سال یا چهل سال دیگر باشند ، بسیار قابل توجه است و این انقلاب آموزشی است که باید این نکات را کاملاً در نظر بگیرد و در هر دو وزارتخانه یکی وزارت علوم و دیگری وزارت آموزش و پرورش ما که مأمور اجرای این انقلاب در کشور ما هستند و باید انصاف داد که هر دو وزارتخانه در شروع کار قدمهای منطقی و متینی در این راه برداشته اند بخصوص بنده این فکر وزارت علوم و این طرح را بسیار میبسنم که در سطح دانشگاهها يك از زبانهای دامتداری را ادامه خواهد داد و بسیار بجا خواهد بود که اگر این از زبانها واقعا در عمل و به اعماق پیشرفتهای علمی در دانشگاهها کشیده شده و همچنین وزارت آموزش و پرورش هم بسیار بجا خواهد بود که از این رویه پیروی کند ، ولی مسأله خیلی اساسی و مهم بعقیده من مسأله نوآموزان است که امروز يك مسأله بسیار مشکلی است که وزارت آموزش و پرورش با آن روبروست ، نوآموزان این مملکت امروز در دو نوع دبستان تربیت میشوند ، یکی مدارس دولتی که بعضی از آنها واقعا بسیار پسندیده و قابل تمجید هستند و دیگر يك دبستانهائی هستند که این مدارس در نقاط انبوه شهرها قرار دارند و ناچارند و از روی اجبار این دبستانها دووقته هستند یعنی صبح يك عده نوآموزان در آنجا درس میخوانند و بعد از ظهر عده دیگر و نکته بسیار مهمی که بنده در اینجا استفاده میکنم این نکته است که تاغلام و تربیت بکانون خانواده کی این نوآموزان وارد نشود و يك برنامه صحیح برای ارشاد کانونهای خانوادگی

تنظیم نشود این نوآموزان آنطور که باید تربیت نخواهند شد صرف چهار ساعت در دبستان و ۲۰ ساعت در کوه و بازار آنها بایک وضع بیطرف یعنی در موقعیکه پدر و مادر نمیدانند چه مسئولیتی است باین فرزندان دارند و آشنا نیستند که با چه وضع اقتصادی و با چه مشکلاتی زندگی کنند اینها مسائلی ایجاد میکنند که بالاخره همه این مسائل در آینده نمیتواند بایک وزارتخانه بااهمیت بک وزارتخانه حل شود بنده معتقدم بک سازمانی هم از وزارت بهداشت باید برسانم بهداشت خانواده را اجرا نکند سا کمک سازمانهای آموزش و پرورش و پرورش مملکت با توسعه بک تشکیلاتی در دبستانها و بایک برنامه صحیحی هم بنده ارشاد پدران و مادران این نوآموزان بپردازند و از طرف دیگر بنده از وزارت آموزش و پرورش تقاضا دارم که امر و زورت آن رسیده است که حتما بک ضوابطی برای مدارس ملی معین بشود و بیک سر و سامانی به این آناشی و عدم نظم در مدارس ملی داده شود و امیدوارم که در این راه وزارت آموزش و پرورش از تمام لحاظ بک قدم مؤثری چه از لحاظ تدریس و شهریه و احتیاجات دیگری که امروز در این دبستانها و دبیرستانها وجود دارد بعمل بیاورد خیلی متشکرم (احسن)

رئیس - آقای پدرامی بحدقیقه از وقت باقی است اگر کافی بنظر میرسد بفرمائید.

پدرامی - جناب آقای رئیس، همکاران محترم ایران که زادگاه ما است از آنجا عزیز و گرامی است که بیوند ناگسستی با ملت ایران و تاریخ پر افتخار گذشته نیاکان مادار همین بیوند و ارتباط است که حس از خود گذشتهگی و جاننازی را بر تپتی خاطر شاهنشاه و میهن در ما بوجود میآورد و زندگی را در برابر کلمه میهن و شاهنشاه بی ارزش و حقیر میگرداند اگر امروز انسانی زندگی اش را نابود میکند فقط بخاطر آرمسان بزرگی است که آن جز زندگی بهتر در ایران آباد نمیشد و حتی در آخرین لحظات زندگی که چو چکر بن تزلزل نزدیک دیدار و پیدا نمیشود و هر گه راقط بخاطر ایران و میهن و شاهنشاه عزیزش ب آغوش باز استقبال میکند (احسن). تنها قدرتی که این حس را در او باالترین درجه از خود گذشتهگی رسانده همان بیوند میباشد پس گذشت بزرگ این انسانها از

طرفی برای کسانی است که این آب و خاک زادگاه آنها بخاطر همین دوستی و محبت بیشائبه است که زندگی و آرزوهای شخصی را با سرب گرم آشنا میکنند تا به آرمسان بشر دوستی و عشق به شاهنشاه و هم میهن را تحقق بخشد فردوسی شاعر بزرگ ملی ایران که در اثر جادوانی خود برای بیان و توضیح بک خصلت انسانی است میگوید:

همه جای ایران برای من است
چو نیک بدش از برای من است
چو ایران نباشد تن من مباد
بدین بوم بوزرنده بک تن مباد
بنم گم به خنجر کنند چاک چاک
خدا، شاه، میهن تو رسم بچاک

امروز در باره روزی سخن میگویم که همیشه دو احس مختلف در من پدید آورده است احساس شرم و ناراضی و احساس آرامش و افتخار - آری ۲۱ آذر عامل چنین احساسات متضادی است. از آن حادثه و ماحرا که در حدود ربع قرن میگذرد و در این مدت بیش از صدها مقاله و گفتار پیرامون وقایع آذربایجان نوشته و گفته شده است اما چنین بنظر میرسد که هنوز حق مطلب ادا نشده باشد و دلیل آن این است که از ۲۱ آذر ۱۳۲۴ کمتر سخن بیان

آمده است و معمولا اکثر کسانی که در این مورد چیزی زده اند از ضعف سیاسی که سبب ایجاد حوادث مزبور بوده است سریع و سطحی گذشته اند. بیاد بیاوریم اوضاع سالهای اواخر جنگ را. متأسفانه سیاست پیشگانی دولت زاده را میگردند که بیشتر در اندیشه منافع خود و دوستان نزدیک خود بودند. ولابد صدور جواز و ایجاد لایحه برای فروش اجناس را فراموش فرموده اند. غائله آذربایجان ارمنی است که جنگ خانمانسوز بین المللی برای میهن و ملت ما که شاهراه ترقی را میبیم و هدیه کرد اغنیایش و هر چه مرج در امور مملکتی و از هم کسب جنگی نظام درک شتون اجتماعی از روز سوم شهریور - روز شوم و سیاهی که هیچگاه ایرانی بیهوش نیست آنرا فراموش نخواهد کرد در خطه آذربایجان با همکاری بیگانگان و عوامل وابادی بیگانه و خائن شروع شد. این بود که نتیجه بزرگترین مساعدت و همکاری که کشور ما و ملت ما

با متفقین نمودند. این بود رفتار و روش غیر قانونی و غیر انسانی بیگانگان با کشوریکه بنام پل پیروزی خواننده شده آنان و ارزش ترین و صادقانه ترین کمک را در راه موفقیت و پیروزی نموده بود. ملت ایران به تمام تعمرات منقده در کفرانس تاریخی تهران و فائودولی بیگانگان با ملت ایران تعهدات خود عدول نمودند بلکه بوسیله آرتشی خود شروع و اقدام به ایجاد بلوا و آشوب گردیدند و از گردن به آذرماه سال ۲۴، احزاب مختلف ایران در بک تلافی خائنانه درخواست متجاسرین فرقه چی را تأیید می کنند و در میان مطبوعات صداهای مخالف بگوش میرسد باین دوات وقت تحمل هیچ فریاد مخالفی را ندارد. هدفم آذربایک بپوش تمام مطبوعات را به حاق توفیق میکشاند و زبانها را در گامها بیهوش می کشند و در برابر اقدام گروهی متجاسر سکوت اختیار کرده با نمایندگان اعزامی آنها به گفتگویی نشینند و ترتیب ضیافت می دهند. حتی در برابر عدم اجرای فرامین نظامی فرمانده لشکر آذربایجان مانع اقدام ستاد آرتش میگردد. البته لازم است که عمل ستاد آرتش را در استقلال بخشیدن به تیپهای اردبیل و زنایه که مرادانه در برابر متجاسرین و کمکهای خارجی آنها مرادانه استقامت کرده جان از کف دادند و مورد ستایش و تکریم قرار گیرد. باز سیاست دیگر تقدیم آنان داشت که زیر بار پیشهاد دولت نمی روند و درجات درخواستی متجاسرین را برای فدائیان زد کرده تصویب آرزو کوک به زاده ذات مقدس شهر بار آریامهر میدانند. در طول بسالی که مردم آذربایجان در برابر اجحاف و ستم فرقه چی ها چه بجهائی را تحمل کردند خارج از توصیف میدانم و در آرمسان فقط شاهنشاه ایران زمین نگران وضع مرده استان آذربایجان و منتظر اقدام و حرکتی از طرف دولت وقت بودند. در ریفا که سیاست پیشگان مرکز با متجاسرین به لاس و گفتگو مشغول و حتی پیشهاد جدائی آذربایجان را با عنوان خود مختاری بحضور مبارک شاهنشاه آریامهر نسایم میبماند. عکس العمل شاهنشاه دوران پیش از روشن بین ایران آرزوی نجسم یافته میلو و نهار وطن پرست بران است که بنده میهن و ملت خود عشق میورزند. شاهنشاه در این مورد فرمودند: اگر دستم قطع شود پسند

جدائی آذربایجان با امضاء نخواهم کرد. و اینجاست که نقش حیاتی رهبر داهی و آگاه دل ایران بر مردمی که قلوبشان اریکه سلطنت پدر تاجدار است روشنتر و آشکار تر دیده میشود و عامل کشور شاهنشاه و کهنسال ایران زمین یعنی سلطنت بهتر شناخته میگردد و علت آنکه کشور ما توانسته است در طول قرون از گردن حوادث پیروز و سر بلند خارج بشود همین رژیم صحیح و آزمایش شده نیاکان است در طول ۲۵۰۰ سال تاریخ مدون.

رئیس - آقای پدرامی وقت شما تمام شد
پدرامی - بک دقیقه دیگر اجازه بفرمائید. لحظات تصمیم فرامیرسد. شاهنشاه گرامی اجازه اتلاف وقت بیشتر را نمیدهند در چنین لحظات تاریخی رئیس دولت وقت برای استراحت با املاک شخصی میروند. آری چنین است دولت تاریخی سیاست پیشگان بی مسئول که فقط بک سنی صداوت میانند و نه مسئولیت سنگین و مهم آن. چنین است که من از ۲۱ آذر ۲۴ احساس خفت و خواری میکنم و سستی و ضعف سیاسی دولتی را که خود را منجی ملت و کشور معرفی میکرد در من احساس شرم بوجود میآورد.

اما رهبر روشندل ایران تصمیم نهائی را اتخاذ و در آرتش دلیر ایران بفرماندهی شخص والا با تارخان خائنین و متجاسرین را منکوب و آذربایجان عزیز را نجات میبخشند. شاهنشاه عظیم الشان در عرض سلطنت پر افتخارش بخاطر ما و فرزندان ما، بخاطر ایران و ایرانی، بخاطر حفظ آداب و رسوم و ملیت و تاریخ پر افتخار ایران، بخاطر آنکه ایرانی در هر کجا است بسا شرف و غرور و افتخار زندگی کند فن تحمل شد بدترین ناملایمات داده و مکرر در مکرر حسان خود را بخاطر انداخته است. چنین است روز تاریخی ۲۱ آذر ۲۵ که هر ایرانی همانند من احساس افتخار و برتری میکند و قلب امیدوار او روزهای بهتری را تحت زهبری شاهنشاه آریامهر برای ملت ایران پیش بینی مینماید. وقایع آذربایجان نکته مبارز و مهمی را نیز نشان داد و آن قیام مردم بود که با الهام از شاهنشاه آریامهر تار بود متجاسرین را درهم کوبید و نهار شهرنشانی از ورود قریب الوقوع سربازان دلیر آرتش ایران میبافت. باقیام خود شهر را از آذوقه و قدم آرتش را گلباران میکردند

من هرگز در روز سه روز از شهر تهران تیریز فراموش نمیکنم مرده و سر برهن دست در آغوشم نم کرده زبوسمی میکردند و اشک شادی از چشمها فرو میریخت و گویای دوستان نزدیک دیری است که یکدیگر را ندیده اند. باز فراموش نمیکنم روزی که شاهنشاه آریامهر پس از نجات آگه با بجان تیریز بفرستاده اند عظمت استقبال از رهبری که بر قلوب مردم تاجیه آذربایجان سلطنت میفرماید مانند فقط مایه شمای بود که کلمات تاریخ مکرر بیان داشته است بیونف شاه و مردم تا کسبستی است شاهنشاه در میان پر شورترین احساسات مردم حق شناس تیریز از ایوان شهرداری روز سه شنبه دهم مهر ماه خطاب به مردم تیریز چنین فرمودند شما مردم این شهر و اهالی آذربایجان نسبت به پادشاه خودتان کسی که گفته بود حاضر است دستش قطه شود ولی سندا ضمه جلال و پایداری ایران و خبیانیت به این مملکت را امضاء نکنند از دیروز چنان استقبال و احساساتی پر شور شما اهالی تیریز بمن نشان دادید، چرا؟ از لحاظ انجام وظیفه اینکه مطابق سنن و سوابق تاریخی یک پادشاهی نسبت بشما و برای حفظ شما بوده است ولی من شخصاً فکر میکنم این شور و هیجان شما دلیل بر این است که من و شما یک شکل فکر میکنیم و قلب ما نیک آهنگ ضربان دارد، این بیان نشان دهنده توحید بزرگ شاهنشاهی آذربایجان و مردم آذربایجان

به شاهنشاه خود بود افتخار و شرف به شما مردم دلیر و غیور آذربایجان که بشهادت تاریخ پر افتخار ایران همواره مظهر شجاعت و شهادت بوده و با جان بازی و فداکاری های خویش از گیرداب حوادث تاریخ همیشه سر بلند و بیروز بیرون آمده اید. درود بی پایان به مادران و پدران شهیدای راه آزادی آذربایجان که بخاطر میهن عزیز در چنین روزی شربت شهادت نوشیده اند. اجازه میخواید واسطه ابلاغ صمیمانه ترین و پر شورترین درودهای مردم آذربایجان به پیشگاه شاهنشاه عظیم الشان باشد (احسنت، احسنت)

۴ - تصویب صورت جلسه
 رئیس - راجع به صورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب میشود.

۵ - معرفی آقای صادق احمدی بمعاونت وزارت دادگستری بوسیله آقای وزیر دادگستری
 رئیس - وارد دستور میشود، آقای یرونو بفرمائید.

پرتو (وزیر دادگستری) - با کسب اجازه از مقام محترم ریاست آقای صادق احمدی که از فاضل شریف دادگستری (مبارک است) و ضمناً برای نمایندگان محترم مجلس چهره آشنائی هستند سمت معاونت پارلمانی وزارت دادگستری به ساحت مقدس مجلس شورای معرفی میشود (نمایندگان - احسنت، مبارک است).

مهندس صائی - بسیار انتخاب خوبی است.

۱ دکتر الموتی - آفرین بر این حسن انتخاب.

۶ - تقدیم یک فقره آئین نامه بوسیله آقای معاون وزارت بهداری

رئیس - آقای دکتر مرشد بفرمائید.

دکتر مرشد (معاون وزارت بهداری) - با مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی در اجرای ماده ۱۱ قانون نظام پزشکی و تبصره ماده ۱۰ قانون اصلاح قانون مزبور آئین نامه انتظامی پزشکی که توسط بن مدیره نظام پزشکی تهیه شده برای رسیدگی و تصویب کمیسیون بهداری و دادگستری مجلسین تقدیم میشود.

رئیس - به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۷ - طرح سؤال آقای پزشکیور از وزارت کار و امور اجتماعی و جواب آقای معاون وزارت کار و امور اجتماعی

رئیس - سؤال آقای پزشکیور از وزارت کار و امور اجتماعی مطرح است. آقای پزشکیور بفرمائید.

پزشکیور - بنده بعد از جواب آقای معاون وزارت بهداری توضیحات را عرض میکنم.

رئیس - آقای معتمدی بفرمائید.

معتمدی (معاون وزارت کار و امور اجتماعی) - سؤال آقای پزشکیور نامرئیده. محترم شامل چهار قسمت است که با اجازه مقام ریاست و نمایندگان محترم بهر قسمت جدا گانه جواب داده میشود:

۱ - در مورد اجرای ماده ۱۶ قانون کار دلیس ممنوعیت بکار گماردن اطفال کمتر از ۱۲ سال در کارگاه باید عرض کنم که مواد قانون کار از جمله ماده ۱۶ در مورد کلیه کارگاههای صنعتی و تولیدی کشور تا سرحد امکان بموقع اجرا گذارده شده است و بازرسان کار و

مواد ۵۲، ۵۰ در اجرای مقررات قانون مزبور نظارت نموده و در صورت مشاهده تخلف یکبار به کارفرما تذکر داده خواهد ان دفع نواقص میشوند چنانکه تذکرات آنها توجه نشد مراتب وزارت کار و امور اجتماعی گزارش میکنند و وزارت کار گزارش آنها را که در حکم گزارش ضابطین دادگستری است برای تعقیب قانونی به راجع دادگستری احاله مینماید. این گزارشات در شهرستانها بدادسرای محله در تهران نیز تا دو سال قبل بدادسرای تهران فرستاده میشد ولی از دو سال قبل يك شعبه بازرسی مقیم برای رسیدگی به تخلفات ناشی از عدم اجرای قانون کار در وزارت کار مستقر و خارج از نوبت بتخلفات مزبور رسیدگی میشود.

در مورد سؤال فرموده اند که چه تعداد از موارد تخلف برای رسیدگی بدادسرا ارسال گردیده؟ در این مورد بعضی مجلس محترم میفرمایند که با توجه به آشنائی اکثر صاحبان کارگاهها بوظائفی که قانوناً در قبال کارگران خود دارند و با عنایت باینکه دستگاه کنترل کننده یعنی بازرسی کار بتدریج گسترش یافته و هنوز هم واجد امکانات انسانی و وسائل کافی برای بازرسی مستمر از کلیه کارگاهها نیست تخلفات را تا آنجا که قادر بدید آن بوده است مورد تعقیب قرار داده و چه بسا ممکن است که تخلفاتی در معرض دید بازرسان کار قرار گرفته باشد.

منسافانه هنوز آماره موارد تخلفی که در شهرستانها مورد تعقیب قرار گرفته است و اصل نگردیده ولی برای تواف می توانم عرض کنم صرف نظر از موارد نقص عدیده که باند کار اولیه بازرسان کار منجر بر دفع نواقص شده است در سال جاری در تهران ۱۶۳ مورد تخلف از قانون مورد تعقیب بازرسی مربوط قرار گرفته و متخلفین بپرداخت جریمه نقدی و در بعضی موارد برای حفظ جان کارگران به نطف کارگاه محکوم شده اند.

در قسمت سوم نماینده محترم سؤال فرموده اند که چرا با وجود ماده ۱۶ قانون کار وزارت کار در کارگاههای قبلی از کار کارگران کمتر از ۱۲ سال ممانعت ننموده است در این باره باستحضار نمایندگان محترم میفرسانم منظور که عرض شد در هر مورد که بازرسان کار ضمن بازرسی کارگاهها موارد تخلف بر خورد کرده اند متخلف مورد تعقیب

قرار گرفته است که اینها اکنون در کارگاههای متعددی که در مشگل کمتر مورد تخلف مشاهده میشود ولی در مورد کارگران کارگاههای قبلی مافی که اخیراً قانونی برای تشدید مجازات بکار گمارندگان کارگران که کمتر از ۱۲ سال آنها تقدیم ساحت محترم مجلس شورای ملی شده است متأسفانه چون کارگاههای مزبور بطور متفرق در روستاها قرار دارند و اغلب بصورت کارگاههای خانوادگی اداره میشود در نتیجه بازرسی از آنها بر اثر کمبود امکانات و وسائل کار و اشکالاتیکه ورود و دخالت در کار کارگاههای خانوادگی وجود دارد مقدر نبوده است، بطبعاً این وظیفه در مورد این دسته از کارگران بشعبه مطلوب اجراء نشده است و امیدوار است پس از تصویب قانونی که در دست رسیدگی کمیسیونهای مجلس است موجهائی فراهم گردد که از راه تشکیل شرکتهای تعاونی فریادگان و متمرکز ساختن کارگاههای آنها از هر گونه عمل خلاف رویه و قانون در مورد کارگران جلوگیری و وسائل برخورداری آنها از مزایای قوانین کار و بیمه های اجتماعی بشعبه احسن فراهم گردد.

در قسمت چهارم موضوع عدم تصویب آئین نامه های مندرج در تبصره ۲ ماده ۶ قانون کار باید بعضی برسانم که بطور کلی استانداردهای مندرج در قانون کار شامل کلیه کارگران بوده و همگان از مقررات عمومی آن از بسند تصویب استفاده نموده و خواهند نمود و تبصره ۲ ماده ۶ بمناسبت طبیعت کار فقط تعیین مدت کار، تعطیلات و مرخصیها و مزد با حقوق کارگران بعضی از خدمات را تصویب آئین نامه خاص موکول ساخته است بدون اینکه این شرائط از چهار چوب مقررات قانون خارج باشد بدین معنی که بر خورداری از ساعت کار با ۱۲ روز مرخصی سالانه و ۱۰ روز تعطیلات مقرر و با استفاده از حداقل مزد برای تمام کارگران از جمله کارگران ماهیگیر، ملاحان و کارکنان کشتیها و فرودگاهها و خلبانان و مأمورین فنی و کارکنان داخل هواپیما و دیگر دسته هائیکه نامشان در تبصره ۲ ماده ۶ ذکر شده است قطعی است منتها از لحاظ اینکه طرز استفاده از این موارد بسته بنوع کار آنها بوده مقرر شده است آئین نامه های خاصی در این مورد تهیه شود ولی چون در خلال این مدت کارگران و کارفرمایان اکثر طبقات

مذکور با عقد قرارداد درباره این موازین بین خود توافق کرده اند و عملاً تصویب جقی در بین نکرده است و در مقابل اشکالاتی هم از جهت حذف و جمع و نظرات دستگاههای ذینفع فراهم بود عمل تهیه آئین نامه ها با تمام و دقت بیشتری انجام و هم اکنون با وجود پیمانهای دسته جمعی که بین کارگران و کارفرمایان بیشتر صنوفی که قسمتی از مزد آنها بوسیله مشتری بان تأمین میشود منعقد شده است. آئین نامه مربوط به شرایط استفاده از مزایای فوق الذکر در مورد کارگران ندارد و کشتیرانی بیمارستانهای خصوصی، مدارس خصوصی و کارکنان بانک ها در دست تکمیل است و بزودی پس از تصویب شورای عالی کار هر حله اجرا گذارده خواهد شد.

برای تهیه آئین نامه مربوط به سایر طبقات مندرج در تبصره ماده ۲۶ نیز مطالعاتی در جریان است و امیدوار است که تا پایان سال جاری کلیه آنها برای اجرا آماده گردد.

رئیس - آقای پزشکپور بفرمائید.

پزشکپور - متأسفانه پاسخی که معاونت محترم وزارت کار و امور اجتماعی در پیشگاه مجلس شورای ملی بیان کردند نه تنها پاسخی در مقابل پرسشها نبود بلکه بهمان کیفیت که نمایندگان محترم مجلس عنایت فرمودند مطالبی بود در تأیید آنچه که مورد پرسش قرار گرفته بود و متأسفانه مجلس شورای ملی گذشته از آنکه قوه مقننه هست و وضع قانون میکند یک تکلیف بزرگتر و مهمتر و اساسی تری دارد یعنی نظارت در اجرای قانون و علت عدم انجام این وظیفه قانونی، مجلس شورای ملی با پاسخ معاون وزارتخانه های مربوطه میشود که بعد از ۶۰ سال هنوز اساسی ترین تکلیف قانونی یعنی تنظیم آئین نامه ها را انجام نداده است. بعد از ده سال هنوز مقدمات قانون را اجرا نکرده اند و صریحاً در پیشگاه مجلس شورای ملی عنوان میکنند در هیچ یک از شهرستانها ما توانسته ایم مقررات این قانون را اجرا کنیم (معمدی - چنین چیزی گفته نشد). و وقتی آمار میخواهیم که بیان کنند آمارهای ابراز کنند در پیشگاه مجلس شورای ملی که در چه مواردی این اصول قانونی را اجرا کرده اند و در چه مواردی این نظارت را اعمال کرده اند تنها آمارهای که در برابر شما نمایندگان

مجلس شورای ملی ابراز میشود آمار محدود و ناچیز خواهد بود. نهران است و صریحاً ابراز میکنند که در کارگاههای قالی باقی مقررات ماده ۱۶ قانون کار مطلقاً اجرا نشده است. این جهت است که نمایندگان محترم در جلسه گذشته فرمودم و بیک نکته اساسی نظر مجلس شورای ملی را معطوف کردم که باید در دروس وزارتخانه ها کسانی باشند که احساس مسئولیت در پیشگاه مجلس شورای ملی بکنند (صحیح است) (دکتر مهدوی - الان هستند) نمونه وزارت کار، اگر جنابعالی نماینده مجلس شورای ملی این پاسخی را که معاون وزارت کار دادند پاسخ قانع کننده میدانید در برابر مجلس شورای ملی من فرمایش جنابعالی را آقای دکتر میپذیرم ولی خود جنابعالی تصدیق میکنید و اطمینان دارم که تصدیق میفرمائید که چنین نیست و من شامل چند قسمت بود به ترتیب نکاتی را بیان فرمودم قسمت اول این بود که چرا ماده ۱۶ قانون کار که در سال قبل تصویب قوه مقننه رسیده است و در ماده ۱۶ پیشتر شده بود که اطفال کمتر از ۱۲ سال حق کار کردن در کارگاهها را ندارد و ماده ۵۹ همان قانون سانگسیون جزئی پیش بینی کرده بود مجازات حبسی و مجازات نقدی اجرا و وزارت کار که مقام مسئول برای اجرای قانون کار است این مقررات را اجرا نکرده؟ جناب متمدنی در جلسه گذشته توضیحاتی دادند یک قسمت از توضیحات ایشان را اینجا من مجدداً بیان میکنم ایشان اظهار داشته اند از این صورت جلسه مذاکرات است فرمودند ما میدانیم که بعضی از کارگاهها کارگران کمتر از ۱۲ سال کار میکنند اولاً اینها همیشه موقعیکه بازرسان ما آنجا میرود خودشان را از نظر بازرسان مامخفی میکنند و ما میدانیم و گاهی خود ما چشمان را میبندیم من عرض می کنم به وزیر و رانخانه و مجری قانون حق ندارد چشمها را ببندد (عده ای از نمایندگان - صحیح است) اگر وزارت کار چشمش را میبندد، اگر وزارت کار این موارد تخلف از قانون را ندیده نمیگرفت، اگر وزارت کار وظایف قانونی خودش را اجرا میکرد و اگر برخی از رؤسای ادارات کار بجای اینکه به وظایف خودشان در برابر دفاع از حقوق کارگرها توجه داشتند و با کارفرماها برخی زد و بندها

صکرتند و قانون را اجرا نمیکنند امروز ما مواجه با وضعی هستیم که کارگران قالیباف نبودیم (عده ای از نمایندگان - صحیح است) ایشان باز چنین میفرمایند جناب پزشکپور جنابعالی میدانید که مردم برای قانون نیستند بلکه قانون برای رفاه و ایجاد تسهیلات و بهبود مردم و زندگی مردم است ما اگر يك قانون را جلویمان بگذاریم و بدون توجه به مقتضیات مردم اجرا نکنیم آن روز بیشتر مورد اعتراض جنابعالی و مجلس شورای ملی قرار میگیریم، آقایان چنین است؟ اگر قانون را اجرا بکنند مورد اعتراض مجلس شورای ملی قرار میگیرند؟ این چه مقامی است که باید تشخیص بدهد آیا قانون مطابق مقتضیات عمومی و مردم است یا نیست؟ این چه مقامی است که باید تشخیص بدهد آیا این مقرراتی که بعنوان قانون در نظر گرفته میشود مطابق با مصالح عمومی است یا نیست؟ این جز مجلس شورای ملی نیست (صحیح است) جز قوه مقننه است و آیا شما نمایندگان و مجلس شورای ملی به قوه مجریه این حق را داده اند که خودش بشنید و تشخیص بدهد که کدام قانون مطابق مقتضیات مملکت هست و کدام مطابق مقتضیات مملکت نیست؟ (دکتر اسفندیاری - نه) اینها پاسخی است که معاون محترم وزارتخانه در برابر پرسشی که از طرف مجلس شورای ملی میشود به نمایندگان محترم ابراز میدارد.

عباس میرزائی - آن کارفرمایی که داد میزند و می گوید این قانون کار و سواد این کارگرها که چه بزرگ این مملکت میآورند ... شما کجا هستید بروید دفاع بکنید حالا آمدند بدین وزارت کار ایراد میگیرید.

دکتر طالع - شما حق ندارید اینطور صحبت کنید آقای عباس میرزائی.

پزشکپور - روزنامه خالک و خون تنها روزنامه ایست که فریادهای مردم را ابراز میدارد آقای عباس میرزائی نماینده کارگر، کو آن تعصب کارگری؟ کو آن همت کارگری؟

عباس میرزائی - تعصب کارگری همین است.

پزشکپور - همین است بلندگوی کارفرما (مهمه نمایندگان).

پور ساطع - بلندگوی کارفرما کیست؟ این چه حرفی است میزنید. توهین نکنید شما دارید عوامفریبی میکنید.

دکتر طالع - شما عوامفریبی میکنید.

عباس میرزائی - عوام فریب شما هستید! زنگ رئیس).

رئیس - آقای عباس میرزائی اجازه بفرمائید صحبت بکنند.

پزشکپور - الان بیان میکنم.

عباس میرزائی - شما باید که رفتید و کیل کارفرما شدید و نان کارگران را بریدید.

دکتر طالع - ما صد درصد کارگریم.

پزشکپور - بله داستان بر سر مقرراتی است که باید بسود کارگرهای زحمتکش و فرزندان معصوم آنها اجرا بشود. داستان بر سر این است که ده سال است قانون کار تصویب شده و این مقررات اجرا نشده (عده ای از نمایندگان - صحیح است) و داستان بر سر این است که من اینجا میآیم و میپرسم از وزارت کار که چرا این قانونیکه بسود کارگرانست اجرا نکردید؟ آقای عباس میرزائی نماینده کارگر بمن تعرض میکنند، متشکرم.

عباس میرزائی - شما که امروز میگویند، آرزوی حمایت از کارفرما میکردید و در عدلیه از سفته های سفید قلابی که از کارگران گرفته بودند حمایت میکردید.

پزشکپور - علی ایحال نمایندگان محترم مسئله بسیار اساسی است گذشته از تمام آن مسائل مجلس شورای ملی در برابر نحوه ای از پاسخ فرار گرفته که این نحوه ادای پاسخ از طرف قوه مجریه، تخدیش قوه مقننه است (عده ای از نمایندگان - صحیح است) و آن نکته اساسی است که شما نمایندگان محترم حتی نمایندگان اکثریت به این مسئله اساسی که يك مسئله عمومی و کلی است باید توجه بفرمائید. يك بار در مجلس شورای ملی باید مشخص بشود آیا قوه مجریه حق دارد در مجلس شورای ملی به این نحو پاسخ بدهد یا نه (چند نفر از نمایندگان - بیهیچوجه) این مسئله باید برای یکبار روشن بشود و امروز مجلس این مسئله را روشن خواهد کرد (صحیح است) در ضمن

توضیحاتی که اینجا بین فرمودند متذکر شدند که ماده ۱۶ با تسرح امکان نمود اجرا گذاشتیم. این قابل قبول نیست، این پاسخ نیست در برابر قوه مقننه، در قانون تسرح امکان ذکر نشده، تمامی قانون باید اجرا شود (صحیح است) در تمام شئون احتمالی، این تسرح امکان در کدامی قانون ذکر شده است که وزارت کار باید بکوشد حتی المقدور مقررات این قانون را اجرا کند؟ وزارت کار مکلف است در تمام سازمانهای کارگری و ارگانهای کارگری و کارگاهها قانون را اجرا کند، ده سال است که کادر نداشته‌اید کمی چنین گزارشی بمجلس داده شد که وزارت کار برای اجرای مقررات قانون بیش دوازده ضیق کادر است و امکانات کافی ندارد، (دکتر درودی - جناب یزشکیور خداوند در قرآن میفرماید لا یكلف الله نفساً الا وسعها باندازه امکاناتی که بوزارت کار میدهیم باید از او تسولیت بخواهیم) در مورد کارگاههای قالیبافی اظهار کردند که این مقررات اجرا نشده است، و در آن قسمت صریحاً اظهار کردند که مقررات اجرا نشده است به این عنوان که دارای کادر لازم و عوامل لازم برای نظارت و اعمال قانون نبوده‌اند، آقایان من عرض می‌کنم دستگاهی که بعد از ده سال که هفت سال تمامش یک وزیر در رأس آن بوده اگر نتوانسته باشد وزارتخانه اش را آماده کند برای اینکه قانون را اجرا کند، نشان داده است که مدیریت لازم و شایستگی لازم را نداشته است (صحیح نیست) (مهندس اردلان - اصولاً این صحبت‌ها نیست این کارگاهها خانوادگی است توجه بفرمائید) کارگاههای قالیبافی است، در مورد آماری که خواسته بودیم همکاران گرامی غالباً با مسائل علمی و تحصیلات جدید با مطالبی که امروز اساس کارهای اداری و زندگی اداری است آشنا هستند، مسئله آمار ابتدائی ترین مسئله است که هر سازمانی باید توجه کند که در مورد اجرای این قسمت از قانون که از مهمترین وظایف وزارت کار است یعنی اگر ما بخواهیم در مقررات وزارت کار آن موردی را پیدا کنیم که از نظر توجه به مسائل بهداشتی و مسائل رفاه و نسل و نژاد ملت ما حائز توجه است همین ماده ۱۶ قانون کار است که مربوط است به ممنوعیت کار کردن فرزندان این ملت

از ۱۲ سال کمتر. از وزارت کار خواستیم بیان کنند که چه مقدار رسیدگی شده وجه مقداری را اعمال نظارت کرده‌اند؟ جناب معتمدی ماجریان رسیدگی را نخواستیم، جریان رسیدگی را هم من آگاه هستم و هم نمایندگان دیگر که ابتدا بازرسان میروند تخلف را میبینند بعداخاله میکنند بدادسرای مربوطه بعد دادسرای مربوطه با کیفرخواست میدهد یا قرار منع تعقیب صادر میکنند و اگر کیفرخواست صادر کرد، میروند به دادگاه و رسیدگی میشود این را میدانستیم، ما از وزارت کار خواستیم که در چه مواردی این قدرت قانونی استفاده کردند و در چه مواردی مقرران را اجرا کرده‌اند وجه میزان پرونده به دادسرا احاله شد است، نمایندگان محترم مجلس شورای ملی عنایت فرمودند که متأسفانه تنها آماری که اینجا ابراز کردند مربوط به تهران بود.

رئیس - آقای یزشکیور ۱۵ دقیقه وقت جناب عالی تمام شد.
یزشکیور - باید عرض کنم که این سؤال من متشکل از دو سؤال است.
رئیس - اگر دو سؤال مرحمت فرموده بودید که دو سؤال در دستور مجلس قرار میگرفت.

یزشکیور - اگر همکاران گرامی عنایت فرمایند بنده مطالبی هست که باید بیان کنم.
رئیس - خانمها و آقایانیکه موافقت آقای یزشکیور بکریع دیگر صحبت کنند خواهش میکنم قیام فرمایند (اگر کمتر برخاستند) تصویب شد، آقای یزشکیور فرمایند **یزشکیور -** متشکرم زینبار این متأسفانه نکته که اینجا واقفان حائز کمال تأسف است و جای تأسف همین نکته است که وزارت کار در مورد این مسئله اساسی مقررات قانونی را صرفاً در تهران مورد اجرا گذارده و کارگزارانیکه در شهرستانها هستند در مناطق دور دست هستند از این نظارت قانونی وزارت کار بی‌بهره‌اند، چون اگر غیر از این بود امروز بکدام در بوابر ما قرار میدادند که در شهرستان تبریز با استاق خراسان به این کیفیت اقدام شده و این تعداد بیدادسراها فرستاده شده که این پاسخ آنها قانع کنه

نمود بلکه پاسخ است که دلالت دارد بر اینکه بوظایف عمل نشده، مجلس شورای ملی باید در این مورد رسیدگی کند و حتی مشخص بکند که چرا این مقررات قانونی اجرا نشده و چرا به این مسائل توجه نشده است، باید دید نقاط ابهام کجاست، نقاط ضعف کجاست؟ علت و سبب چیست؟ سؤال آخر که باز ملاحظه فرمودید و این را دید جناب آقای عباس میرزائی عنایت بفرمایند اینست که کارگرانی که در این تصریح ماده ۱۶ از آنها نام برده شده غالباً کارگرانی هستند که مشقت بازترین کارها را انجام میدهند، ده سال است که این قانون تصویب شده و مورد گزارش معاون وزارت کار در برابر مجلس شورای ملی خلاصه این بود که معاش مشغول بررسی برای تنظیم آئیننامه‌های مربوط بآن هستیم. دوره دور انقلاب است در تحولات است، دور قیام تاریخ و ملت ماست، شمارا بعد از این زوایست در عصری که این چنین برنامه‌های انقلابی از سوی رهبر ملت ما بمورد اجرا گذاشته میشود در اجرای قانون، بیشک جهتی داشته که مقنن پیش بینی کرده که آئیننامه‌ها باید تنظیم شود و حتماً مسائل و مقتضای آن بوده، چرا تا کنون در ضمن این ده سال آئیننامه منظم نشده.

خواجه نوری - بیشتر این آئین نامه‌ها کارهای تخصصی است که با قراردادهای دسته جمعی خود بخود حد میشود در همه جای دنیا اینطور است و قتیکه قراردادهای تخصصی وضع میشود بین گروه کارگر و کارفرما جانشین مقررات اختصاصی یک صنعت محبوب میشود و همانطور که عرض کرده از لحاظ فنی در همه جای دنیا اینطور است.

دکتر اسفندیاری - این مدت نباید بوقت آقای یزشکیور اضافه شود.
یزشکیور - آقایان، قبل از هر چیز ما عضو قوه مقننه هستیم و اصل این است که هیچ قانونی عیب و بیبهره نیست و اگر عیب و بیبهره است نباید بیایند و نقضای فسخ و لغو آنرا کنند، قانون تا وقتی که هست باید اجرا شود، و تا جائیکه من اطلاع دارم غیر از این نیست در حوزه نمایندگی خود من که خرمشهر است گروههای کارگران

کشتیرانی کارگران بی‌مان کار بهای کارگران کارخانه‌ای که صادر کننده خرما هستند، اینها کارگرانی هستند که غالباً مشغول مقررات این آئین نامه باید باشند، این کارگران هیچگونه حمایت‌های لازمی که در قانون پیش بینی شده بر خود ندارند نیستند و در بدترین وضع بسر میبرند، من کارگری را دیدم که ۱۵ سال تمام در گرمای ۶۰ و ۵۰ درجه کار کرده، نیز آهن افتاده روی پایش و پایش قطع شده و او را اخراج کرده‌اند که الآن در کوه نشسته و تکدی میکنند کارگرانی که در دستگاههای صدور خرما کار میکنند و در گرمای شدید، من اطمینان میدهم بشما که وضع غالب آنها از کارگران قالیباف بدتر است (صحیح است) حتی روزی ۳۰ - ۴۰ ریال بیشتر دریافت ندارند، وقتی بیمار شوند نمیتوانند کار کنند و هر وقت بخواهند آنها را اخراج میکنند، کارگران کشتیرانی را هم بهمین کیفیت وضع وقت باری دارند. کارگران کشتیرانی با بیمه‌نگاری بعد از گفتگوی زیاد به بیش از یک سوم اینها دفتر بیمه‌ندادند، حق بیمه را از اینها میگیرند ولی بعد میگویند چون شما کارگرهای نوبتی هستید و در ده روز معین کار میکنید فقط در همان ده روز معین میتوانید بیمار شوید و اگر بعد مراجعه کردند هیچگونه توجهی بآنها نمیشود، بارها خود من مراجعه کردم، تماس گرفتم با اداره کار، میگویند چه کنیم هنوز آئین نامه مربوط را تنظیم نکردند. گروههای بسیاری مکرر در مراجع مراجعه کردند مطالب اینها را ما به وزارت کار گفتیم به ادارات کار گفتیم و در روزنامه‌ها خاخ خون بکرات منعکس کردیم چون متأسفانه صدای دیگری نداشتند امروز من با دقت این مجله کارگر را میدیدم که به بیمه واقفاً یک شکایتی از کارگرها در این مجله کارگر منعکس شده، مراجعه بفرمائید همه صفحات را به بیمه تا پاسخ خودتان را پیدا کنید. میفرمایند این مقررات اجرا میشود این مقررات، این نوشته آقای علی‌زاده نهمان پیشین بیمه‌نگاری برادران اسمش را نمیخوانم که اینجادر واقع نظر خاصی توجه شود شکایت دارند که نداشتن هیچده سال سابقه کار صادقانه و بی‌غلو غش در کشتیرانی، اینجاسام کشتی رانی را برده که نمیخوانم، که بعد طبق قرارداد کارشان به بیمه‌نگاری برادران ... و گذارنده است و بنا

داشتن دفترچه بیمه که در سال ۱۳۴۲ صادر شده در تاریخ دو اردم اسفند سال ۴۶ بهون علت بخدمت وی خاتمه داده اند شکایت و توسل جوئیهای ایشان سازمان های مسئول و اداره کار و بیمه های اجتماعی بجائی نرسیده است . یکی دیگر از کارگران بیمه نکاری و استه به کشتیرانی تکمیلانان بیمه نکاری (اسمی تغییرم) شکایت کرده اند باوجود اینکه ۱۸ سال است مشغول خدمت هستیم هنوز کارفرمای خود را نشناخته ایم و نمیدانیم درمورد لزوم بیمه مرجعی مراجعه کنیم چون کشتیرانی ها با بیمه انکار بها قانونهای دارند در نتیجه کشتیرانی میگوید که من کارفرمای تو نیستم کارفرما بیمه انکار است و گناه بیمه انکار اینطور میگوید (یوز با بانی - این کارگران برای کارهای معینی هستند کشتی که پهلو میگیرند در مدت ۱۵ روز کار میکنند در این مدت این کارگران به کار گرفته میشوند ممکن است تا دو ماه کشتی نیاید . اینها فقط ۱۵ روز مشغول کار هستند و مشمول بیمه های اجتماعی) مواضع دیگر میفرمائید که نیستند نمیدانم نصرة ۲ ماده ۱۶ آئین نامه هم درست مربوط به کارگرانی است که با کار فصلی دارند یا کار در مواعید معینی میکنند و با کار توتی دارند این کارگران نوشته اند در عصری که بیمه افراد آزاد اجباری گردیده متأسفانه بعلم سهل انگاری کارفرمایان هنوز این نعمت بر خوردار نبوده و در مواقع بیماری خود و خانواده مان مستأصل و درمانده ایم (رضوی - اینهم روشن است) همین ترتیب موارد دیگری را هم ذکر کرده است یکمزار و یانصد تن کارگران بیمه نکاری های خرمشهر در وضع بسیار ناراحت کننده ای بسر میبرند آنان از ما خواسته اند که از اداره کار خرمشهر بخواهیم تا موضع آنان و تقاضاهایشان رسیدگی شود متن نامه ارسال نمایندگان کارگران بیمه نکاری کشتیرانیهای خرمشهر درج میشود متن نامه این است :

ما کارگران بیمه انکار بهای کشتیرانیهای خرمشهر که با زحمات طاقت فرسای شبانه روزی امر تخلیه و بار گیری کشتیهای بازرگانی را متقبل هستیم و با توجه باینکه هر کدام از ما متجاوز از بیست سال است در بیمه نکاری های مربوطه بکار اشتغال داشته و از بدو تاسیس سازمان بیمه های اجتماعی نسبت به پرداخت حق بیمه به سازمان اقدام گردیده متأسفانه تا کنون از کوچکترین مزایای بیمه های

اجتماعی استفاده نموده و از صدور دفترچه بیمه جهت ما استنکاف گردیده است با توجه به پرونده های موجود در اداره کار خرمشهر تا بحال صدها نفر از ما بر اثر سوانح مختلف ناشی از کار از بین رفته و با معلول گردیده اند که متأسفانه نه از طریق بیمه های اجتماعی نه از طرف بیمه انکار مربوط هیچگونه کمکی نشده و با وجودی که بارها به مقامات صالحه شکایت نموده ایم متأسفانه هیچگونه توجهی نسبت بخواسته مان نشده از آنجا که آن روز نامه محترم ...الی آخر موارد متعددی هست همکاران گرامی و علت اساسی درون نابسامان و وضع رقت بار کارگران شما شاید تشریف بفرمایید باشد خرمشهر بطور قطع وقتی رفته باشید آن چیزها را دیده اند که در زیر آن چیزهای حصری یا چیزهایی که از خطی تهیه شده جناب عباس میرزائی کارگران اینطور عرض میکنند با فرزندان معصومان یک زندگی رقت بار و غم انگیز دارند انقلاب اجتماعی ما میخواهد باین مسائل بپردازد ، رهبر انقلاب اجتماعی ما میخواهد دیگر نمونه های از این نابسامانی ها در اجتماع ما نباشد . این ممکن نیست مگر مقررات قانون کار دقیقاً از طرف وزارت کار مورد بررسی گذارده بشود . وضع کارگرانی را که در گرمای سخت تابستان در کارخانه های تهیه خرما کار میکنند اگر بهین قدرت تحمل نخواهید داشت نمیتوانید زندگی نابسامان آنها را تحمل کنید آقایان به شکم های گرسنه آنها بدن های لخت آنها ، به تن های بیماران آنها فکر کنید این نابسامانیها را تنظیم آئین نامه ها میتواند بین بسرد ، زیرا تا آئین نامه تنظیم نشده این امکان هست (عباس میرزائی - سفته سفید کارفرما در کارگرا میگیرند ، شما سفته سفید را چکار میکنید شکایت کاری بکنید که این و کلای عدلیه کارگران را تو میزدن نفرستند و آن سفته های قلابی آنها را دنبال نکنند) و کلای دادگستری مطرح نیست شما مقلطه نکنید بعنوان نماینده مجلس اینجا هستید ساکت باشید از خودتان تجاوز نکنید (عباس میرزائی - حقیقت را بگویم شما دارید از موقعیت زمان استفاده میکنید برای اینکه صفحه روزنامه نان را پر کنید) .

رئیس - آقای عباس میرزائی اجازه بدهید

صحبتشان ادامه بدهند .

پزشکیور - من بخوبی میدانستم سؤال از وزارت کار امثال شما را اینطور ناراحت میکنید برای من روشن بود برای همین شمارا آوردند اینجا .

عباس میرزائی - البته شما نمیخواستید نماینده کارگران به مجلس بیاید (زنک رئیس) .

رئیس - آقای عباس میرزائی خواهش میکنم صحبت نفرمائید .

پزشکیور - متشکرم ، متأسفم همکاران گرامی بکرات میندر اینجا خدمتتان صحبت کرده ام مطالبی را که مطرح میکنم مبتنی بر یک استدلال با نظر بانی است (اخلاقی - آقای پزشکیور شما خودتان توهین میکنید) مجلس شورای ملی در این دوره تا آنجا که بوده ام کمتر بخاطر دارد که اینطور از روال کار منطقی خودش خارج بشود .

رئیس - آقای پزشکیور ۱۵ دقیقه وقت جنابعالی تمام شد .

پزشکیور - نظر همکاران گرامی را بیک نکته اساسی جلب میکنم . آن نکته بسیار اساسی این است همانطور که عرض کردم امروز مجلس شورای ملی در یک نقطه حساسی قرار دارد و با بدنشان بدهد که قوه مقننه بیت اجرای قانون را نظارت میکند و قوه اجرائیه حق ندارد در برابر مجلس شورای ملی باین کیفیت پاسخ بدهد لغزای از نمایندگان (صحیح است) .

رئیس - آقای معتمدی بفرمائید .

معتمدی (معاون وزارت کار و امور اجتماعی) - مطالبی را که بنده جلسه قبل با نهایت صداقت در پیشگاه نمایندگان محترم مجلس شورای ملی عرض کرده فکر نمی کردم وسیله اینهمه جنجال در مجلس شورای ملی بشود (دکتر طالع - این چه حرفی است میزید جنجال نیست جنجال یعنی چه ؟) (از دلان - ذرا بیداد شما جنجال است) بنده در جلسه قبل عرض کرده مقررات قانون از نظر هر فردی محترم است باینستی جزء بشود ولی عدم وجود امکانات را نباید ندیده گرفت این مکانات در دست وزیر کار آنها نیست که تمام مشکلات را بکنند برفع دستگاه خودش و آن تحرک را که مورد

توجه نمایندگان محترم مجلس شورای ملی است به آن تحرک برساند اشکالات بودجه ای هست ، اشکالات کمبود نیروی انسانی هست ، اشکال وسایل هست . اینها را اگر ندیده بگیریم مثل این است که در قضاوت راه صلاح و صواب نرفته ایم جناب آقای پزشکیور بقین دارم خودشان این مسائل را بهتر از من میدانند و بهتر این موضوع را عینتاً تجزیه و تحلیل کنند که با نداشتن وسایل انسانی و با نداشتن وسایل مادی نمیشود در آن واحد بیک مدت کوتاه یک قانون اجتماعی بدین عظمتی را برای تمام توده های کاری اجرا کرد این حقیقتی است که من صادقانه عرض کردم اگر در برابر نمایندگان محترم و مجلس شورای ملی این عرض صادقانه گناهی بوده است من معذرت میخواهم اما راجع بمسائلی که فرمودند (مهندس ناصر بهبودی - دو مرتبه نمیتوانند وارد سؤال بشوند طبق آئیننامه داخلی نمیتوانند دوباره وارد سؤال بشوند) (عده ای از نمایندگان - تشخیص باریس است) .

رئیس - آقای مهندس بهبودی نسبتی که توضیحات آقای پزشکیور تمهید شد بگذارید وقت آقای معتمدی هم بهمین ترتیب تمهید بشود (احسنت) .

معتمدی - جناب آقای پزشکیور ، وزارت کار در سال قبل در یک عسارتی که بیش از ده اطاق نداشت سکونت داشت ، وسایل و امکانات وزارت کار در ظرف ده سال قبل در همین حدود بود بنده دزده سال قبل معاون وزارت کار بودم اداره بازرسی معاشرت بود از یازده نفر که به هیچ وجه واحد صلاحیت بازرسی نبودند استخدام بازرس تربیت بازرس ، فراهم کردن وسایل بازرسی همه اینها وقت و زمان لازم دارد و این چیزی نیست که بشود از خارج وارد کرد و از لای کاغذ باز کرد و تحویل زدیم داد . بازرس باید تربیت بشود ، وسایل در اختیارش گذاشته بشود و تعداد اینها بقدری بشود که ما بتوانیم جوابگوی تمام کارگاههای مملکت برای هر سالی لااقل یک مرتبه باشیم ولی بانها بتأسف این وضع از جهات مختلف برای ما فراهم نشده الان ما آگهی میکنیم برای استخدام بازرس ، کسی بمانر اجمعه نمیکند باید برویم افراد را به زحمت از جاهای دیگر بیآوریم به زحمت اینها را تعلیم بدهیم و به تعداد معدودی تعلیم بدهیم

تو اینم بفرستیم در کارگاهها مقررات قانون کار را نظارت و اجرا کنند جنابعالی تمام این مشکلات را میدانید و خیالی متأسفم که یک کمی در مورد عرض بنده بی لطفی فرمودید. راجع به مطالبی که فرمودند بنده در جوابی که عرض کردم عرض رساندم که قانون اجراء نشده است بنده اینجا چنین عرضی را نکردم اگر آئین نامه مجلس شورای ملی اجراء میداد و ممکن بود آن مطالب را مجدداً میخواهد بنده عرض کردم این قانون در دست اجرا است اجراء هم شده امروز در کارگاههای متمرکز و متشکل اصولاً بعد کوچکتر از ۱۲ سال وجود ندارد ولی مادر خانه های مردم نمیتوانستیم برویم خود جنابعالی میدانید که کارگاههای قالبی کجاست؟ کسانی که قالی میافند یا چدر ابطی زندگی میکنند؟ بنابر این ما نمیتوانستیم توی خانه های مردم برویم این موضوع از نظر مایوشیده نبود ولیکن امکانات در دسترس نبود و همانطور که در جلسه گذشته عرض کردم این مسائل انسانی بایستی دنبال یک سلسله تعلیمات و یک سلسله آموزش هائی باشد که افراد اعتقاد به حفظ حقوق همدیگر داشته باشند والا فرض بفرمائید که ما بجای ۶۰، ۷۰ نفر بازرسی که داریم سیصد نفر داشته باشیم ما از این طرف میرویم کارگر از آن توی کارخانه بیرون میآوریم آنها را از در دیگر داخل میکنند اگر فهم و درک آن خانواده پدر خانواده آنطور نباشد که بجایش در آن سن نکند یا دیگری را در این سن نیاوردند برای کار، اگر قوانین خیلی هم شدید اجراء بشود آنطور که نمایندگان محترم مجلس میخواهند اجراء نخواهد شد. مورد آئیننامه جناب آقای یزشکیور همینطور که در ضمن جواب سؤال عرض کردم این آئیننامه فقط در سه مورد یعنی در مورد مدت کار بمناسبت وضع کار آن طبقاتیکه جنابعالی ذکر فرمودید و بنده هم وضع آنها را دیدم مدت کار طرز استفاده از تعطیلات و مرخصی و دستمزد در این سه مورد قرار شده است که برای کیانیکه وضع خدمتی خاصی دارند آئیننامه ای نمیشود تمام این طبقات بدون استثناء آمده اند و با همدیگر قرارداد کار بسته اند و مطابق قانون کار قراردادی که بر اساس قانون کار تنظیم بشود از نظر ما در حکم قانون

است جناب آقای یزشکیور اگر کسی بخواهد مراجعه نکند و شکایتی نکند ما نمیتوانیم بگوئیم کارگر بیا اینجا ما شکایت نکن که کار فرما چه کار کرده این مسائل همیشه مورد توجه بوده و مورد بررسی قرار گرفته ولی همانطور که عرض کردم شرایط کار اینها طوری بوده است فرض بفرمائید کارگر کشتیرانی، کارگر همان بنادر که جنابعالی ذکر فرمودید اینها، یک کشتی که میآید ۱۵ روز کار دارند و بعد دوباره کار ندارند برای اینکه طرز مرخصیها معین بشود فرض است آئیننامه ای تنظیم بشود ولی بین همین کارگر و مقامات کارش قرار داده است اگر قرارداد درست اجراء نمیشود و کارگری از این قانون متمتع نمیشود اینها مسائلی است که وقتی با ما اعلام شد دنبالش میرویم و مطمئن باشید احقر حق میکنم جناب آقای یزشکیور بنده موی سرم را در راه خدایت بکار گرفتیم (صحیح است) بنده در موقعیکه کسی جرئت نمیکرد توی کارخانه برود توی کارخانه میرفت برای خاطر کارگران و سزاوار نیست که مجلس و جنابعالی که نماینده فهمیده و دانشمندی هستید نسبت به خدایت مملکت در این وضعی که احتیاج به خدمت خدمتگزاران هست اینطور قضاوت بفرمائید (چند نفر از نمایندگان - شما مورد احترام مجلس هستید) جنابعالی مطمئن باشید تمام افرادی که در وزارت کار کار می کنند همین نحوه فکر را دارند راجع به اخراج کارگران اینجا صحبت فرمودید اخراج کارگر یکی از مواردی است که در همین قانون اختیار به کار فرما داده شده یعنی مطابق ماده ۳۳ قانون کار هر کار فرمایی در هر مورد حق دارد که قانون کار را نقض نکند و با همه این احوال جناب آقای یزشکیور بفرمائید اینکه حق کارگر تضمین نشود ما این جلسات رسیدگی آنقدر طول میدهم که یک تفاهمی بین کارگر و کار فرما ایجاد بشود و کارگر از آن خوردن نبتند چون به بنده من چیزی که در ماده ۳۳ قانون کار ذکر شده بنام غرامت این زندگی برای کارگر نمیشود (صحیح است) بنابر این ما در دادگاهها بمان خیلی خیلی زیاد این فواصل را زیاد می کنیم و اکثر اینها را میفرستیم به بلوی همدیگر تا تمام بکنند اینها یک سلسله مطالبی است که رعایت می شود

ولی اصولاً یک کار فرمایی بعد از هزار مرتبه رفت و آمد و اینکه شیخه ای نگرفته باشد آیا میتواند با آن کارگر کار کند خود جنابعالی هم تصدیق بفرمائید که نظام کار اینجا میباید که چنین کارگری در کارگاه نباشد برای اینکه این کارگر با کار فرما نمیتواند کار کند بنابر این همانطور که عرض کردم و این موضوع که در روزنامه ها ذکر شده بود، شکایت روی آن گذاشتید از مواردی است که در قانون کار صراحتاً این حق به کار فرما داده شده است که اینکه از بیمه استفاده نمیکند باید عرض کنم متأسفم یک حقیقتی را عرض کنم اگر مورد ایراد قرار نگیرم که آقای یزشکیور که مراجعه می کنند البته نه از بین نمایندگان سند خروج بلکه از مقامات مختلفی که از مقامات اجرائی مملکت است گرفتار بهائی است که بیمه اصناف در مملکت ایجاد کرده البته روی عدم اطلاع آنها از نحوه حسن استفاده از قانون خوب طبیعتاً این اشکالات فراهم هست بنده عرض میکنم که گلستان کردیم مملکت را با کارگران از تمام مزایای زندگی برخوردار کردیم ولی تصدیق بفرمائید وضع امروز کارگر این مملکت بسیار بدتر خیلی تفاوت کرده و این در نتیجه مساعی است که در وزارت کار عمل شده و در نتیجه فداکاری افراد این وزارتخانه است که برای اجرای وظایفشان انجام دادند بنده در جلسه قبل وعده ای کردم و عرض کردم یک صورتی، یک خلاصه ای از اقداماتی که وزارت کار در ظرف مدت عمل خودش برای پیشرفت و بهبود وضع کارگران انجام داده است گزارشی تقدیم مجلس خواهد شد این گزارش را بنده فراموش نکردم دستور تهیه آن داده شده و به مجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد ولی قبل از اینکه آن گزارش تقدیم بشود بنده باشم کتبی که بصورت کتاب دوازده سال قبل بمناسبت شروع بیست و دوم سلطنت شاهنشاه آریا مهر بنام وزارت کار و خدمت نیروی انسانی چاپ و منتشر شده است اینجا تعداد آن در اختیار اداره متمدن نویسی قرار میدهم برای اینکه آئین واقعیت را بهتر توجه بفرمائید این کتاب را مطالعه بفرمائید و ظاهراً که در اجراء آن بهمه داشته است زیاد زحمت کشیده تا آنجائیکه در حدود امکان مساوی است برای بهبود و اجراء این امر خدمت کرده ایم

هنوز کار در وزارت کار از بالا و پائین ، تهران و شهرستانها جناب آقای یزشکیور ۶۰۰ نفر است فکر کنید برای در حدود ۱۴۴۰۰۰ کارگاه بزرگ و کوچک که در مملکت هست اگر این افراد را قسمت کنید و همه شان متخصص و بازرگ باشند و همه شان امکان داشته باشند که به کارگاهها بروند و اجراء مقررات قانون کار و نظارت بکنند دوسالی بکمر تپه به بکنفر نرسد که بر ای رسیدگی باین کارگاهها برود اینها حقیقتی است که بنده آنها را عرض کردم و از گفتن حقایق ابائی ندارم (احسن است) و آن که از همه بیشتر برای فراهم ساختن وسائل سعی داشته وزیر کار وقت بوده بیشتر از همه وزیر کار آقای خسروانی زحمت کشیده اند (صحیح است) و من بنام یک عضو وزارت کار از مساعی ایشان در وزارت کار تشکر میکنم و فکر میکنم کارگران این مملکت هم در این تشکر سهیم میباشند (صحیح است) و حتی کار فرما بان منصف این مملکت معتقد هستند که اگر قانون سهیم کردن کارگران را که قانون آن بان اهمیت است که ماده ۴ انقلاب این مملکت بود ما بان نحوه اجراء نمیگردیم شاید جلوی سرمایه گذاری به نحو خیلی شدیدی در این مملکت گرفته شده بود بنده بازم از تذکر اینیکه لطف فرمودید تشکر میکنم و امیدوارم که با توجه به مندرجات کتابی که در اختیارشان خواهم گذاشت و با توجه به گزارشاتی که بعداً عرض خواهد شد نحوه قضاوت نسبت به وزارت کار و وزارت کارها تغییر بکنند (احسن است)

رئیس - آقای یزشکیور متقاعد شدید ؟

یزشکیور - چند دقیقه ای وقت میخواستم که صحبت کنم (یکی از نمایندگان - این بر خلاف آئین نامه است) بعد از توضیحات مجدد معاون محترم وزارت کار بنده تقاضا میکنم که سؤال برای بررسی بیشتر یکمسیون رسیدگی بسؤال ارجاع شود.

رئیس - اگر جنابعالی متقاعد شدید که هیچ ولی اگر پیشنهاد دارید که سؤال یکمسیون برود باید رأی بگیریم از شما و آقایانیکه موافقند سؤال آقای یزشکیور یکمسیون رسیدگی بسؤال ارجاع شود

خواهش میکنم قیام فرمایند (چند نفری برخاستند)
تصویب نشد .

۸- طرح سؤال آقای کریم بخش سعیدی از وزارت آب و برق و جواب آقای معاون وزارت آب و برق

رئیس - سؤال آقای کریم بخش سعیدی از وزارت آب و برق مطرح است آقای سعیدی بفرمائید .
سعیدی - اجازه بفرمائید آقای مهندس ظهیری توضیح بدهند .

رئیس - آقای مهندس ظهیری بفرمائید .
مهندس ظهیری (معاون وزارت آب و برق) - قبلاً بنده باید از جناب آقای کریم بخش سعیدی اظهار تشکر کنم که ایشان همیشه نهایت لطف را داشته‌اند و بنده خیال میکنم تقدیم سؤال در حقیقت در جهت این قسمت است و بنده در جواب سؤال جناب آقای حاج کریم بخش سعیدی نماینده محترم بلوچستان عرض نمایم که در این مجلس شورا میرساند :

باز کردن در بجه شستشوی سد بمپور برای مدت یک هفته که نتیجتاً آب در بستر رودخانه جریان و مورد استفاده قرائین دست قرار گرفته در اصل بمنظور تخلیه رسوبات جمع شده در پشت سد بوده است تا جریان سیلابهای موسمی موجب پر شدن کانال آب بر و نقصان آب و با قطع آن در موقع آبیاری نشود .

در قبال این مدت که مصادف با اتمام دوره کشت و برداشت محصولات صیفی و شتوی در منطقه بوده و هنوز فصل آبیاری برای کشت جدید شروع نشده است بموجب ماده ۵۳ قانون آب و نحوه ملئ شدن آن بزرعین برای پرداخت آب بها اظهار کرده است وعده ای که قصد پرداخت آب بها را ندارند موضوع شستشوی سالیانه سد را برای عدم پرداخت دیون خود مستمک قرار داده اند .

نظیر این عمل در سد های سیستان که تقریباً نظیر سد بمپور است هم ساله بعدت یک هفته الی دهر روز انجام میشود و بهترین موقع شستشوی رسوبات نیز هر سال در شهریور و مهر ماه است که کشت شتوی شروع نشده و خسارتی هم بزرعین وارد نمیشود و چون شستشوی رسوبات و تأمین آب منطقه از وظایف سازمان آبیاری سیستان و بلوچستان

بوده و سازمان مذکور نیز کاری را که انجام داده در جهت انجام وظیفه بوده بنا بر این تصور با تخلفی نشده که مسبب آن مجازات شوند .

بهر حال تا کید این مطلب ضروری است که طبق قانون آب و نحوه ملی شدن آن مصرف کنندگان آب موظف بپرداخت آب بهای معینه هستند و اگر نسبت بپرداخت آن اقدام نکنند طبق قانون با آنان عمل خواهد شد .

امیدوار است با ارشاد و هدایتی که جناب آقای سعیدی نماینده محترم مجلس شورا بملی نسبت بزرعین بلوچستان میفرمایند دیون دولت از بابت آب بها وصول گردد تا اجرای قانون امکان سرمایه گذاری دولت برای تکمیل تأسیسات و توسعه امور عمرانی در این منطقه بیش از پیش مقدور و میسر باشد .

رئیس - آقای سعیدی بفرمائید .

سعیدی - در جوابیکه جناب آقای ظهیری التنا دادند و در نامه ۴۷/۹/۱۲ هم به آن اشاره شده است :

معاون محترم وزارت آب و برق فرمودند باز کردن در بجه های سد بمپور بمنظور شستشوی رسوبات بوده بمپور را تشبیه بسد های سیستان نموده اند باید عرض کنم

که خلاف بهر ضشان رسیده وضع بمپور ابدأ شاهتی سیستان ندارد زیرا اولاً در سیستان بقدری شیب زمین کم است که بکلی قابل مقایسه نیست در صورتیکه در بمپور هر ۱۰۰ متر زمین اگر سه متر شیب نداشته باشد حداقل دو متر را دارد همین امر باعث میشود که برای شستشوی احتمالی رسوب باز کردن ۱۲ ساعت در بجه های سد کافی باشد ثانیاً برخلاف سیستان که آبی دارد دائماً گل آلود و توأم با لای که از کشور همجوار سر چشمه گرفته و به سیستان سرازیر میشود و بقول همکار عزیز جناب آقای یردلی سد هاییکه بسته شده بعلمت نداشتن شیب گاهی شیب معکوس میدهند و آبر را بر میگردانند و بجای اینکه مورد استفاده کشاورزی سیستانی باشد بجاهائی میرود که ما میخواهیم نرود آب بمپور خود زاینده رود است و غیر از مواقع سیل ابدأ لای با رسوبی ندارد ثالثاً رودخانه بمپور بواسطه سیلابهای فوق العاده زیاد و واقعاً وحشت آوری که

در آن خدمت مینمایند و از آن امر ارعاش میکنند خیانت نموده اند و باید علاوه بر جرمان خسارتیکه بمردم وارد آورده اند برای تقدیم گزارش خلاف حقیقت هم تعقیب و مجازات شوند . بنده از همین قسمت اتخاذ سند کرده عرض میکنم اگر این گفته مأمورین صحت پیدا کرد آنچه را گفته اند مورد تأیید بنده و کشاورزان خواهد بود (دکتر رهنوردی - این حرفها چیست؟ موقعیکه درمرکز مملکت در تهران بیابند اعلام کنند که برق تهران با این اقتضاح درست شده شما دیگر چه انتظاری دارید) (احسن) زنده باشید .

۳- اینکه فرمودند هر کس هر مقدار زمین دارد باید حقا به بدهد اولاً این فرمایش برخلاف انصاف است که برای یک متر مکعب آب مصرفی مطالبه حقا به مسا ارزش دو متر مکعب بشود بعلاوه وزارت آب و برق وقتی میتواند مطالبه حقا به نسبت تمام زمینها بیکه در ملکیت اشخاص است بنماید که بتواند بهمان میزان آب برای مشروب نمودن تمام اراضی در اختیار کشاورزان بگذارند در صورتیکه زاینده رود بمپور تا آنجا که سد بسته شده اصولاً قدرت آبدهی بیش از همین مقدار که زراعت مینمایند ندارد اگر بیشتر کاشته شود از بی آبی از بین خواهد رفت ثانیاً اراضی بایر آیش داشته باشد که هر سال یک قسمت آن کاشته شود چنانچه غیر از این عمل بشود محصولی نخواهد داد و اگر قرار باشد از زمینی کاشته نشده حقا به بگیرند در اطراف بمپور هزارتن هکتار اراضی مرغوب و قایل کشت وجود دارد که بعلمت نبودن آب نمیتوان آنها را زراعت نمود، خوب است مأمورین مبشکر آب و برق استان سیستان و بلوچستان تحت عنوان اینکه این اراضی مرغوب و قابل کشت در حرم املاک و اگذاری بکشاورزان بمپور است حقا به آن اراضی را هم از کشاورزان بمپور مطالبه نمایند با عرض این مراتب چنانچه جناب آقای ظهیری معاون وزارت آب و برق که بحسن نیت و یساکتی طینت ایشان اعتماد دارم این اطمینان را بدهند که اول وزارت آب و برق تعهدات خود را در قبال حقا به مورد مطالبه انجام دهد دوم حقا به را بمیزانیکه

از چندین رودخانه دیگر به آن سرازیر میشود و به همین منظور برای سد بمپور نگهبان گذارده اند که در مواقع سیلابی در بجه های سد را باز و دهنه کانال را مسدود نمایند و پس از قطع سیلاب مجدداً در بجه های سد را بندند چنانچه غیر از این عمل نمایند علاوه بر اینکه سیلاب کانال را محو و نابود خواهد نمود شاید تکرار آن برای خود سدهم بیخطر نباشد . نمایندگان محترم تصدیق خواهند فرمود وقتی سیلاب به این شدت باشد و در بجه نیز باز گردد علاوه بر اینکه رسوبی باقی نخواهد ماند حتی اگر سنگ هم در مسیر آن سیلاب باشد آنرا از جا کنده و با خود خواهد برد . با عرض این مراتب میتوان وزارت محترم آب و برق اطمینان بدهم که این عذر مأمورین آب و برق استان سیستان و بلوچستان عذر بدتر از گناه است و برای سرپوش گذاردن بر اعمال خلاف عقل و انصاف و وجدان خود مبادرت بتقدیم گزارش خلاف حقیقت نموده اند - چون فرض محال محال نیست بالفرض که گفته مأمورین صحت داشته و قطع آب برای شستشوی رسوبات و دلسوزی بحال کشاورزان بمپور بوده چه چیز باعث شد که عمل قطع آب را آنقدر ادامه دهند که استاندار محترم استان بلوچستان و سیستان بنام وظیفه ناظر الا ز این عمل غیر انسانی منع و مجبور بباز کردن کانال بفرمایند .

۲- اینکه فرمودند آب مشروب اهالی بمپور و احشام از قنات تأمین میگردد بیشتر اطمینان پیدا کردم که واقعاً اولیاء میرکزی وزارت آب و برق مردمانی شریف و دارای حسن نیت میباشند ولی بمأمورین آب و برق بلوچستان که حکلی از منطقه عملیات خود بی اطلاع هستند و با چون میخواهند سوء نیت خود را بیوشانند این گزارش خلاف حقیقت را بزرگانخانه داده اند بیجا اعتماد نموده اند برای مزید اطلاع جناب آقای وزیر آب و برق و معاون محترم با یقین کمال عرض میکنم که در تمام ۱۹ پارچه آبادی بمپور یک رشته قنات دایر بلکه با برهم وجود نداشته و ندارد حتی چه آب هم نیست بدین ترتیب مجبورم عرض کنم علاوه بر اینکه مأمورین با این رفتار خود بمردم ارحام افزوده و به آنها زبان رسانیده اند بدستگاهی هم که به اصطلاح

در سیستان اخدمه شود با وجودیکه بقول همکار عزیزم جناب آقای پردلی آنها خیلی زیاد است بگيرند بعين آن که آب داده میشود حقابه مطابق نماینده - چهارم خسارات وارده کشاورزان خیران گردد - پنجم امور زینتی که آبرو بر روی زمین های کشاورزان بسته و گزارش خلاف حقیقت بمقامات مربوطه داده اند تعقیب شوند بنده ضمن تشکر از ایشان و وزارتخانه متبوعه ایشان تقاضای مسکوت گذاردن سؤال خواهم نمود در غیر اینصورت با توجه به اعتراض سالها از مقام ریاست و کلیه نمایندگان محترم که مجموعاً نماینده این کشورند که بمیوه همجزء بسیار کوچکی از آن است تقاضا مینمایم اجازه نفرمایند این نوع تعدیهای ناروا نسبت به کشاورزانی که آنقدر مورد عنایت شاهنشاه محسوب و عظیم الشان ما هستند که در هر مورد با امر مبارکشان ارجح بر فاعل آسایش آنان شرفصدور مینماید مجری و معمول گردد بدون هیچگونه تعصبی باین مسئله که با حیات هستی ۱۰ هزار نفری کشاورز و مالدار بستگی دارد توجه کامل مقبول و موافقت فرمایند که در کمیسیون تحقیق رسیدگی بشود - از لطف مقام ریاست و همکاران کرامتقدر سپاسگزارم - جاوید شاه - پاینده ایران (احسن ، احسن)

رئیس - منظورتان این است که سؤال به کمیسیون ارجاح شود.

سعیدی - عرض کردم گذاشتم باختیار ایشان بنده حاضرم که مارا بجای آقای پردلی بگذارند.

رئیس - پس قانع شدید.

۹- طرح و تصویب گزارش یک فوریتی کمیسیون نظام راجع به لایحه مواد الحاقی به قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مربوط به ایجاد طبقه همافران و ارسال به مجلس سنا

رئیس - گزارش یک فوریتی راجع به مواد الحاقی بقانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مطرح است فراتر میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون نظام بمجلس شورای ملی که کمیسیون نظام در جلسه ۱۰ آذرماه ۱۳۴۷ با حضور

تیمسار سیمید کوزمان معاون وزارت جنگ لایحه شماره ۷۶۵۰ - ۱۳۴۷/۸/۲۱ راجع به لایحه مواد الحاقی بقانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مربوط به ایجاد طبقه همافران را که فوریت آن در جلسه ۳ آذرماه ۱۳۴۷ مجلس شورای ملی تصویب و بشماره ۵۱۴ چاپ گردیده مورد رسیدگی قرارداد و با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب گردید اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد

لایحه مواد الحاقی بقانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مربوط به ایجاد طبقه همافران

ماده واحده - مواد زیر بقانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مصوب ۳۰ تیر ماه ۱۳۳۶ اضافه میشود.

ماده ۱ - از تاریخ یکم مهرماه ۱۳۴۷ در نیروی هوائی شاهنشاهی طبقه نظامی جدیدی بنام « همافران » که جزو نیروهای مسلح شاهنشاهی محسوب میشوند ایجاد میگردد که دارای شش درجه بشرح زیر تعیین میگردد:

- الف - همافر ۳
- ب - همافر ۲
- ج - همافر ۱
- د - سر همافر ۳
- ه - سر همافر ۲
- و - سر همافر ۱

ماده ۲ - نیل بدرجه همافر سومی - مطلقاً موکد بطی دوره آموزشگاه همافری است که شرط ورود به آن داشتن گواهینامه دوره کامل متوسطه در رشته ریاضی طبیعی میباشد.

ماده ۳ - حداقل مدت توقف همافران در هر یک از درجات همافری برای نیل بدرجه بالاتر بشرح زیر میباشد

- الف - از همافر سومی به همافر دومی ۳ سال
- ب - از همافر دومی به همافر یکمی ۳ سال
- ج - از همافر یکمی به سر همافر سومی ۴ سال
- د - از سر همافر سومی به سر همافر دومی ۵ سال
- ه - از سر همافر دومی به سر همافر یکمی ۱ سال

ماده ۴ - حقوق و حقوق درجه همافر ۳ معادل سه برابر مبنای حقوق و حقوق درجه همافر یک از درجای بعدی در

مبارکت از حقوق درجه قبل علاوه بیست در صد مبنای حقوق در هر سنو ات حداقل مدت توقف در درجه قبل تبصره - منظور از مبنای حقوق مذکور در این قانون مبنای حقوق مندرج در ماده ۵۱ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی با تغییراتی که در آن بعمل آمده با خواهد آمد میباشد.

ماده ۵ - حقوق سنو اتی همافران معادل $\frac{1}{3}$ مبنای حقوق میباشد.

ماده ۶ - حقوق ماهانه هنر جوانان آموزشگاه همافری در مدت تحصیل معادل $\frac{1}{3}$ مبنای حقوق میباشد.

ماده ۷ - میزان فوق العاده سختی خدمت همافران به هنر جوانان آموزشگاه همافری در آئین نامه فوق العاده سختی خدمت کادر تخصصی نیروی هوائی شاهنشاهی تعیین میشود.

ماده ۸ - هزینه سفر - فوق العاده های انتقال و مسافرت و بدی آب و هوای همافران و سر همافران مترتیب میزانی است که بستوان دوم و ستوان یکم پرداخت میشود.

ماده ۹ - از لحاظ اجرای مقررات مواد ۶۳ - ۶۴ و ۶۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی با همافران مانند نسران رفتار میشود.

ماده ۱۰ - همافران از لحاظ مقررات انضباطی و کتبری مشمول مقررات مربوط با نسران جزء میباشد.

ماده ۱۱ - از لحاظ اعطای درجات موقت همافران مشمول مقررات (قانون مربوط به اعطای درجات موقت به نسران نیروهای هوائی و در بائی ارتش) مصوب خردادماه ۱۳۳۳ و آئین نامه اجرائی آن میباشد.

ماده ۱۲ - حد نصاب سن بازنشستگی اجباری همافران با داشتن حداقل سی سال سابقه خدمت ۵۶ سال (نفسه) سن میباشد.

ماده ۱۳ - اعطای درجه همیافر سومی - بنده با فراغ التحصیلان آموزشگاه همافری نیروی هوائی شاهنشاهی و همچنین ترفیع درجات اعمال تبدیلهات انضباطی پیش بینی شده در قوانین استخدامی نیروهای مسلح شاهنشاهی - با جز بدسوابق خدمتی و بازنشستگی همافران

با رعایت مقررات این قانون و سایر قوانین استخدامی نیروهای مسلح شاهنشاهی از اختیارات فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی میباشد.

ماده ۱۴ - فراغ التحصیلان آموزشگاه کمیک مهندسی نیروی هوائی شاهنشاهی در صورت تمایل بخدمت در طبقه همافری با احتساب مدت خدمت مربوط برابر مقررات این قانون و احراز سایر شرایط لازم تبدیل وضع خدمتی مینمایند و از درجه و حقوق و مزایائی که با آنان تعلق میگیرد استفاده مینمایند.

ماده ۱۵ - علائم درجات - شکل لباس - شرایط ترفیع - مقررات مربوط به انتصابات و نقل و انتقالات و سایر امور استخدامی همافران و همچنین نحوه اجرای مقررات مواد ۳ و ۱۴ این قانون در آئین نامه یا آئین نامه های که توسط نیروی هوائی شاهنشاهی تهیه و بتصویب وزارت جنگ میرسد تعیین میگردد.

ماده ۱۶ - وزارت جنگ میتواند سوابق خدمتی همافران را پس از پایان بازده با هفده سال خدمت باز خرید نماید هرگاه در پایان ۱۷ سال خدمت سوابق خدمتی آنان باز خرید نشود در خدمت ابقاء و برابر مقررات بازنشستگی قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی با آنان رفتار با درجهای بازنشسته شدن بر طبق تقاضای شخصی سوابق خدمتی آنان باز خرید میشود.

ماده ۱۷ - به همافر آنیکه سوابق خدمتی آنان باز خرید میشود وجوه زیر پرداخت میگردد:

- الف - معادل یک برابر آخرین حقوق و مزایای نقدی ماهانه (بدون برداشت کسور مربوط) زمان اشتغال بخدمت ضرب در سنو ات خدمت از اعتبار بودجه.
- ب - حداکثر معادل چهار ماه آخرین حقوق و مزایای نقدی (بدون برداشت کسور مربوط) زمان اشتغال بخدمت بابت ایسام مرخصی استفاده نشده در طول مدت خدمت از اعتبار بودجه.
- ج - مبلغ جمع شده بابت هر یک از آنان از نظر اجرای بندهای الف، ب و ج مساوی ۸۱ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی از صندوق بازنشستگی.
- د - معادل مبلغ مصرحه در ماده ۱۷ آئین نامه

قانون نیمه افزان بکارمندان نیروهای مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری کل کشور از تصویب هیئت مربوط

ماده ۱۸ - آن قسمت از قوانین و مقررات استخدامی نیروهای مسلح شاهنشاهی که بنا بر مقررات این قانون مغایرت ندارد و همچنین مقررات (قانون راجع به نیمه افزان کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث که بمناسبت انجام وظیفه رخ میدهد) مصوب آبانماه ۱۳۳۵ و آیین نامه اجرائی آن در باره همافران نیز قابل اجرا میباشد.

ماده ۱۹ - در صورت ضرورت وزارت جنگ و وزارت کشور با تصویب اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بزرگ ارتشبران میتوانند مقررات این قانون را جز در مواردیکه منجر امر بوط به کادر نیروی هوائی شاهنشاهی میباشد در سایر سازمانهای تابعه ارتش شاهنشاهی و همچنین در ژاندارمری کل کشور تعمیم دهند و در اینصورت اختیار اینکه برابر مقررات این قانون به فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی داده شده بوجوب آیین نامه اجرائی مربوط به فرماندهان و رؤسای سازمانهای مزبور داده میشود، ضمناً از تاریخ تعمیم مقررات این قانون سازمانهای مذکور در این ماده قانون فارغ التحصیلان آموزشگاههای کمک مهندسی نیروهای مسلح شاهنشاهی مصوب بهمن ماه ۱۳۴۴ در مورد آنها نیز موقوف اجرا میگردد.

تبصره - تشخیص ضرورت تعمیم مقررات این قانون در باره سایر سازمانهای تابعه ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کل کشور با کمیسیون مر کب از رئیس ستاد بزرگ ارتشبران فرماندهان نیروهای سه گانه و معاون وزارت جنگ (در مورد ارتش شاهنشاهی) و همان کمیسیون باشد که فرمانده ژاندارمری (در مورد ژاندارمری کل کشور) میباشد.

ماده ۲۰ - ابجد قانون که مشتمل بر بیست ماده و دو تبصره است از تاریخ یکم مهر ۱۳۴۷ قابل اجرا میباشد.

مخبر کمیسیون نظام - حکیمیان
گزارش از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی
کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه

۱۳ آذرماه ۱۳۴۷ با حضور نیمسار سیمهد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه مواد الحاقی بقانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مربوط با ایجاد طبقه همافران را که فوریت آن تصویب گردیده بود مورد رسیدگی قرار داد و گزارش کمیسیون نظام را در اینمورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارم
مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - دبیر
رئیس - در کلیات لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بورد در شوراده واحده رأی میگیریم خانها
آقایانیکه موافقتد خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند)
تصویب شد. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماهه واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم خانها و آقایانیکه موافقتد خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند)
تصویب شد. لایحه برای تصویب بمجلس سنا فرستاده میشود.

۹۰ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع به اضافه اعتبارات مورد نیاز وزارتخانهها و مؤسسات دولتی در سال ۱۳۳۷ و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش بک شوروی راجع به لایحه اعتبارات مورد نیاز وزارتخانهها و مؤسسات دولتی در سال ۱۳۳۷ مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی
کمیسیون بودجه در جلسه ۱۱ آذرماه ۱۳۴۷ بمجلس شورای ملی
آقای دکتر آموزگار وزیر دارائی لایحه شماره ۲۰۱ - ۱۳۴۷/۸/۱۹ دولت راجع به اضافه اعتبارات مورد نیاز وزارتخانهها و مؤسسات دولتی در سال ۱۳۴۷ را که بمجلس شورای ملی در تاریخ ۲۰ آذرماه ۱۳۴۷ بمجلس شورای ملی تقدیم شد بشرح زیر تصویب نمود.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارم
ماده واحده - اجازه داده میشود از محل درآمدهای عمومی سال ۱۳۴۷ که کشور مبلغ یک میلیارد و دویست و نود و پنج میلیون و هفتصد هزار ریال (۱۳۴۷/۰۰۰۰۰۰۰/۱) صرف

این وجوه مستلزم ضرورتی باشد و یا علی الزم بمصرف مسائل تجملی ولو کس و غیر مفید برسد و حالاً این برعهده مجلس است که بر این عمل و نظائر آن و بر این عقیده دولت که مستلزم سلب اختیارات و غصب حقوق مجلس در نظارت بر دخل و خرج مملکت است، صحه بگذارد یا خیر و بهر صورت شخص مخلص رأی دادن به اینگونه لوایح و قبول آنها را لاف از لحاظ خودم، خلاف مضمون سوگند نامه میدانم که در بدو تشکیل مجلس آنرا امضاء کرده ام و مقید بحفظ احترام آن هستم. زیرا اینگونه اقدامات دولت را خلاف نص و صریح قانون اساسی میدانم و از نظر قضائی استناد بماده ۱۱ قانون محاسبات را خلاف روح قانون مزبور میشتابم چه دعوت و اجلاس به فوق العاده مجلس در شهر نور امسال و کسب نظر از آن کاری میشود و بسیار سهل بوده است.

و اما در فضلی، که راجع به تقسیم این وجوه است مطالب مضحکی بنظر میرسد که در توضیح آنها بهتر است یکی دو مورد را که خود ناظر و شاهد آنها بوده ام بیان کنم
از چند سال قبل چنین مقرر و تصویب شده بود که وزارت بهداشت سه باب در مانگاه، در هر یک بخشهای پر جمعیت و فاقد هر گونه وسائل بهداشتی فارس بسازد. يك باب در تاج آباد داراب و يك باب در کنار تخته و يك باب در دشت ارژن هر یک ببلوک کوه مره و حالا با گذشتن پنجسال از کار هنوز این در مانگاهها با وجودیکه مردم خیر محل زمین آنها را هم سالهاست اعطاء و اهداء کرده اند، و همچنین با وجودیکه مردم این نقاط با ابتدائی ترین وسائل درمانی فوری ترین نیازها را دارند، ساخته نشده و همچنان در کم عدم خفته اند و من شخصاً بارها با گذراندن هفت خوانی که برای بچنگ آوردن يك تا کسی خالی لازم است و تحمل صفا تو بوس بوزارت جلیله بهداشتی رفته و پس از مدتها تحمل و تأمل و ماندن در اطرافهای مجلل و سالنهای انتظار از آقایان متصدیان و مسئولین با گردن کج يك متقاضی، آقای رئیس محترم مجلس، استدعا کرده ام که آقایان بخاطر خدا، بخاطر رضایت وجدان و بخاطر دین، بخاطر انجام وظیفه، بخاطر مملکت و اگر

اقتدارات موضوع تصویب نامه مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۳ هیأت وزیران که به استناد ماده ۱۱ قانون محاسبات عمومی بتصویب رسیده است طبق جدول پیوست به اعتبارات بودجه سال ۱۳۴۷ کل کشور اضافه گردد.
مخبر کمیسیون بودجه - دکتر خیر اندیش
رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای طباطبائی فرمائید.

طباطبائی - من بهیشت غائب ولی ذوالعجز و الاحترام دولت و مقام معظم و ابد مدت ریاست آن و به احزاب نسبت نشده ام و اصل دولتی و نیمه دولتی (مهندس ارفع دولت حزبی فرمائید) هنوز اول کار است ارفع جان زیاد نشد مکن و نه اکثریت و اقلیت مجلس و بهمه مردم مملکت و بهر کس دیگری که حوصله اش را داشته باشد حق میدهم بر شمشیر بخندند (احسنت، احسنت).
چون با همه آن تجربهها به اینجا آمده ام تا وقت بسیار مفتنم و بسیار گرانهای مجلس شورای ملی را بگیرم و از اقتدارات و نظارتهای قوه مقننه بر دخیل و فرج مملکت که مسلماً در این سالها بهترین طرز عمل میشود و از اختیارات آن در حفظ منافع و مصالح مردم سوء استفاده کنم و راجع بشوع مخارج يك رقم حقیر و بجز ولی حتماً قانونی و خیلی ضروری، یعنی راجع بخرج ۱۲۹ میلیون تومان از بیت المال این مملکت بر دیگری در حالیکه میدانم که دولت بحمدالله عقل کل است و تا کتب هیچگونه اشتباهی نکرده و هیچ قانونی حتی قانون فرسوده اساسی را نشکسته و هیچ فساد در آن و در دستگاههای آن رخ نه کرده و هیچ دیناری از پول ملت را حیث و میثال و بذل بنما مستحق نکرده و از آن بالاتر اینکه میدانم آنچه الله بجهانی فرستد فریاد است (بدر صالحان) - آقای طباطبائی قانون سس فرسوده نیست) بهر حال دولت بشرح لایحه ای که امروز مطرح است از مجلس تقاضا کرده است بر عمل بدون محرز او که خرج ۱۲۹۵۷۰۰۰۰۰۰ ریال از درآمدهای مملکت است صحه گذاشته شود و آنچه که در بدایت امر در این لایحه نظر میرسد و جلب دقت میکند اینست که دولت خود حق میدهد دلخواه خویش و بدون تصویب قوه مقننه بجهت مملکت را خرج کند. صرف نظر از اینکه صرف

هر یک کدام را قبول ندارد بخاطر جلب رضای شاه مملکت و اگر آنرا هم قبول ندارد (نماینده کان - همه قبول دارند) (اینها بی‌بهره - امر اعلی حضرت مطاع است کسی قدرت ندارد اجرا نکند) متأسفانه اجرا نمیکنند، بعد از ۵ سال در مانگاه ساخته نشده، چطور حاضر تالی میفرمائید آقایان گرفتاری مملکت است میفرمائید امر اعلی حضرت را اطاعت میکنند؟ خیر نمیکنند. بخاطر اینکه در مورد ساختمان این سه در مانگاه نکرده اند (دکتر اسفندیاری - در دست مطالعه است) بخاطر سلامتی خود و فرزندانان و بعنوان یک صدقه بمردم در مجرای این کشور این در مانگاهها را در مملکت سازید و بوعده چند ساله خود وفا کنید و قانونی که خود تنظیم کننده و خود تصویب کننده آن بوده اید احترام بگذارید. آقایان نمایندگان مجلس! میدانید پاسخ ابداً و یک نواخت این آقایان چه بود؟ خیلی ساده و مختصر اینکه پول نداریم و بعضی اوقات معاذیر دیگر پاسخ میدادم این در مانگاهها که میهمانخانه شاه عباس کبیر و نظایر آن نیستند، اطاق انتظار فلان دستگاه نیست که فقط مبلان و وسائل لوکس آنها بدهد میلیون تومان نیاز داشته باشد، زیرا ساختمان و تجهیز هر کدام از این در مانگاهها فقط بچهار صد هزار تومان نابا صد هزار تومان نیاز دارد. جواب میدادند و قتیکه پول نیست چهار صد هزار تومان هم نیست و اما آقایان نمایندگان محترم اکثریت مجلل (خنده نمایندگان) و اقلیت بی بال و دم و اشکم (خنده نمایندگان) نتیجه صحبت های ما بشوخی هم کشیده شده عرض کردم دولت با یک لایحه مشرف میآورد این جا که من ۱۲۹ میلیون تومان از خود مملکت خرج کرده ام خوب فکرش را بفرمائید و در فصول همین لایحه دولت آقایان این مطلب بچشم میخورند که برای تشکیل کنفرانس امراض گرمسیری دو میلیون تومان پول خرج کردند دو میلیون تومان پول این مملکت ریخت و پاش شده است برای یک کنفرانس لوکس و بی نتیجه.

دکتر یرتو اعظم - لوکس نبود و نتیجه هم داشته است یک کنفرانس بین المللی بود.

پزشکیور - آقای طباطبائی برای خرید قرص

جلا گیری از تولید نسل ۴۰ میلیون اعتبار داده اند. (چند نفر از نمایندگان - آنهم لازم است).

دکتر طالع - به آقای عباس میرزائی بفرمائید.

عباس میرزائی - شما بخورید که همه تان احتیاج دارید.

طباطبائی - آقای عباس میرزائی با احترام هستی گری اجازه بفرمائید اگر شما با آقای پزشکیور نظایر دارید لطفاً بیرون از جلسه طرح بفرمائید.

دکتر طالع - خجالت آور است که این حرفها میزنند.

عباس میرزائی - شما خجالت نکشید.

طباطبائی - بله، بهر حال عقارن با همان موفقیه دولت ابد مدت ۴۰۰ هزار تومان پول برای ساختن در مانگاه ندارد لایحه ای میآورند که دو میلیون تومان خرج یک میزبانی کردند و در همان حال هنوز هم فرزندان ناچ آباد و کنار تخته و دشت آرزو بسبب فقط یک بقری میمیرند، باز آنها بشان بسبب فقط یک زامان غیر طبیعی میگذرند و با جوانهایشان فقط بسبب یک حصه جوانی که میشوند آقا هنوز هم میمیرند دو میلیون تومان پول این مملکت آقا ریخت و پاش میشود فقط بخاطر اینکه بگشت با عکس و تفصیلات که این منم طاووس علین شده (آ) نتیجه دیگری برایش مترتب است؟ والله من دلم میخواهد این مطالب را بگویم جناب آقای نماینده محترم میخواهم این سؤال را بکنم نماینده مجلس شما اینکه بنویسید که دیدید که لازم بود آیا بنظر شما واقعاً ساختن در مانگه در گوشه و کنار مملکت بهتر بوده یا یک کنفرانس گرمسیری؟ که آقای دکتر ایکنس بیاید بنویسند که کنفرانس معمول بدهد؟ آقایان کدامش لازم تر است؟ (دکتر یرتو اعظم - هر دو) سؤال من این است که کدامش لازم تر است؟ (چند نفر از نمایندگان - هر دو لازم است) (چند نفر از نمایندگان - در مانگه) اگر شما رئیس دولت بودید کدامیک را انجام میدادید؟ (دکتر یرتو اعظم - هر دو تا لازم است) بهر حال آقایان در این ماجرا خفت قضیه این است که برای بنده مسئله اینطور مطرح است که آقا اگر عقل سلیم نباشد وجدان کجا است انکار

میکنم اگر عقل سلیم نباشد وجدان کجا است؟ و اگر وجدان نیست عقل سلیم کجا است؟

زین هر دو نام ماند چو سیمرغ و کیمیا

موضوع دیگر اینکه مخلص در روزهای اول مهر در کازرون بودم و بعلم مراجعات و تذکرات مکرر هشهر بانم معلوم شد برای بیش از هزار نفر از کودکان آن شهر تاریخی که تازه بسن تحصیلی رسیده اند مدرسه و کلاس و میز و صندلی و معلم وجود ندارد و من خود بچشم خویش دیدم نمایندگان محترم، که چگونه این بچه ها، این نوباوگان مملکت، این مردان فردای مملکت، در حیاط مدرسه و کوچه های مخروبه و گرد گرفته اطراف آن بلا تکلیف پیرسه میزنند و نتیجتاً ضمن ننگرانی از وزارت آموزش و پرورش تقاضای بدل توجه کردم و پس از مدتی که بطهران آمدم باین وزارتخانه رفتم و شرفیاب حضور مقامات شدم و در آنجا نیز معلوم شد که اولاً اینگونه نقائص منحصر بسکازرون نیست و در همه نقاط مملکت وجود دارد و ثانیاً اعتبارات کافی برای جبران قسمت اعظم این نقیصه ها و نیازمندیها وجود ندارد و این ماجرا زمانی است که ما میخواهیم بر چمدان مبارزه مقدسی بایسوا دی باشیم و میخواهیم پیشروتر از همه در این مبارزه بجلو برویم، وضع فرهنگ چنین است عرض کردم بر گردیم بلا بجه دولت در این لایحه رفقی بجه میخورند و ارقامی بنسده یکی دو تایش را باز هم بعنوان مثال برایشان عرض میکنم وزیر کشور این مملکت که بنا به ضابطه و وظیفه مسئولیت مشترک دولت راجع بامر فرهنگ هم یقیناً نمیتواند بدون دخالت و مسئولیت باشد یک میلیون و پانصد هزار تومان پول میفرستند به جزایر و بنادر خلیج با استانداری بنادر و خلیج من از شما نمایندگان ملت تقاضا میکنم بر دارید و صورت ریز یک و نیم میلیون تومان را بخواهید نوشته و خرج مواد مصرف شدنی ۴۰ هزار تومان خرج مواد و تجهیزات مصرف ناشدنی ۴۰ هزار تومان بوجه سری ۴۰۰ هزار تومان، و تو میبیل و فلان چند صد هزار تومان (فرهادیور - خودش همیشه تهران است) در آن محل هم بود تفاوتی نمیکرد (خنده نمایندگان) بله در محل هم بود تفاوتی نمیکرد من نمیدانم آقا چه ضرورتی

دارد که ۴۰ هزار تومان بسول این مملکت مواد مصرف شدنی برای این استانداری و ۴۰ هزار تومان مواد مصرف نشدنی برای آن استانداری بخرید؟ نتیجه این کار فقط این است که سالان انتظار آقای استاندار مجلاتر از همه باشد همین و لا غیر (صحیح است) و بعد می بینیم که کلمه درشت و فخیم و مجلل و شامخ و غنائی دیگر وجود دارد باسم اداره سیاست عمومی کشور و باین خاطر ۲۵ میلیون تومان پول حضور جناب آقای دولت تقدیم میشود اجازه بدهید من صادقانه حضورتان عرض کنم که در این ایام چیزی از مفاهیم معقد و بیچیده و پراز رمز و استعاره ای که اشمس را دولت میگذارند من سر در نمیآورم سابق بر این یک مفهوم ذهنی راجع به کلمه دولت داشتم ولی حالاً چنین نیست این تعقیدها و بیچیدگیها و ابهامها را که مامی بینیم و دولت خود را در آنها می بیچاند چیزی سر در نمیآوریم. سابق بر این دولت بنظر من عبارت بود از اجتماع چند وزارتخانه که بحمد الله حالا به ۳۰-۴۰ و شاید بیشتر رسیده و هر کدام از این وزارتخانهها بوجه خاص و تکالیف خاصی داشتند و مجموع آنها دولت را بوجود میآورد و نقش رئیس الوزرا در این زمینه این بود که با درایتهاش و تجربیاتش و کیاستهایش و زراعتی طور و توجیه و راهنمایی کند که مجموعه کار آنها بتواند سیاست عمومی مملکت را تأمین کند به چنین چیزی سابقاً دولت میگفتند و اما حالا که برای کوچکترین مسائل مملکت یک وزارتخانه با بودجه های کلان داریم و خوشبختانه هر کدام از این وزارتخانهها وزیر بی دارند که دست صاحب بن عباده و بوزر جهه و خواجه نظام الملک و امیر کبیر را او پشت میکنند چه ضرورتی دارد که باز هم منافع هنگفت بعنوان سیاست عمومی کشور داده شود و مسئولیت مشترک معنایش این است که سیاست عمومی مملکت از سیاست مالی مملکت و از سیاست فرهنگی مملکت جدا نباشد، از سیاست تأمین مملکت جدا نباشد و از سیاست مالی مملکت جدا نباشد از سیاست عمومی مملکت را بوجود بیاورند حالاً من نمیفهمم که با بودن این عده وزارتخانهها و اینکه هر کدامشان بحد کافی بوجه در اختیار دارند و هر وزیر بی مدعی دهه مصلحت و کیاست و درایت و اینهاست، آقا اداره سیاست عمومی مملکت

دیگر چه صیغهای است؟ که بجز آن پولهای کلانی که ضمن بودجه ما این خاطر در اختیار نجات وزیر گذاشتیم در موقعیکه مملکت دهه ۷۰ هزار تومان نیاز فوری دارد اختیار آنها گذاشته شود بعد دیگر من چه گویم؟ تو خود از اهل دلی میسانی؟

بله چه حاجت است که هر زمان باز هم بعنوان اداره سیاست عمومی کشور مبلغ هنگفتی از جوه مملکت را بمصرف برسانیم و ضرورت و نیازهای واقعی و دست اول مملکت بی توجه بی عنایت باشیم بی علاقه بمانیم. من اگر از دولت میترسیدم در اینجا این جمله را اضافه میکردم که آقای دولت! بخدا و بحضرت عباس قسم، مردم از این جمله فخیم و پراهنک و از این کلمه رو یاخیز و غنائی، اداره سیاست عمومی کشور، تا آنجا که بشمار بوط است، خیری ندیده اند و حتی بذلیل مسائلی از قبیل رسوائی شرکت و احداث بوس رانی و سایر مؤسسات مالی دولت، بذلیل شرکت تعاونی پرفالنتان، بذلیل شرکت گوستان، بذلیل قیمت گندم و نان، بذلیل مواشزهای بان که نام دیگر آنها صنایع سنگین شده است، بذلیل نجاها و شاهات و بذلیل متعدد دیگری که از بیم غریب شدن نور چشمان دولت و مطیع الدوله ها و نوکران باد بهتر است سکوت بمانند از این سیاست عمومی شهادت بخورند و ناراضی (صحیح است، احسنت).

و امام مضمون و محتوی کلی لایحه حکایت بر این میکند که این ۱۲۹ میلیون تومان، که بر اساس یک تصویبنامه بمصرف رسیده، در این زمان از هضم رابع هم گذشته است و نتیجتاً مطالب و غزایض و ناله های من و صدها نفر گنده تر از من هم به اصطلاح سنگ پشت سر قافله است و بر اساس سوابقیکه در دست است و هر روز ناظر آن بوده هستیم این مجلس هم بر این مخارج خلاف قانون صحه خواهد گذاشت. لیکن در همه حلل به این موضوع میتوان اندیشید که دولت در پنجمین ماه سال مالی چگونه درک کرده است که مبلغ ۱۲۹ میلیون تومان، بر مبنای مجموع درآمد سال، اضافه درآمد دارد؟ و میتوان سؤال کرد که آیا استنباط این اضافه درآمد نسبت ماهها بوده است یا در شهر بوز ماه مجموع درآمد سال دولت تأمین شده بود

و این مبلغ هم اضافه بوده است. اگر نماینده دولت به این دو سؤال پاسخی بدهد موجب تشکر مخلص خواهد بود. و اما آقایان نمایندگان محترم دولت، تیمار کاتوزیان، آقای معاون محترم وزیر کشور بنی عم مکره جناب آقای کازرونی، آقای قوام صدزی اطفاف بوزاریات و بر رئیس دولتتان بفرمائید که برای کسانی مانند من که زوری ندارند در به دیگری هم وجود دارد میدانید چیست؟ (یک نفر از نمایندگان - تخطئه) نه، التماس است آقایان و من به التماس از شما میخواهم بوزاریات بگوئید، رئیس الوزاریات بگوئید که از این پس در حفظ بیت المال ملت و در مصرف آن در نیازهای واقعی مملکت و خرج آن در زمینه هائی که موجب رفاهی برای مردم میشوند پیش از پیش توجه فرمائید این اگر در نفع مملکت و ملت نباشد بیقین در نفع خودتان خواهد بود زیرا مسلماً میدانید که تاریخ قاضی بیگذشت و موشکافی است.

خوشبختانه مجال خوبی در پیش است یعنی بودجه سال ۱۳۰۰ در دست تهیه دارید. کوشش کنید برخلاف گذشته امکان ریخت و پاش از میان برود و پول هائی که بقیمت خون دل مردم و آبروی مملکت فراهم میشود بسپولت هدیه نرود و ضابطه الاهم فالاهم بطور درست و با لافا لیش از پیش مورد نظر قرار گیرد در این مملکت هنوز خیلی گرفتاریها وجود دارد. بسا زخم های ناسور که باید درین شود و بسا جملها که باید بدانائی و بینائی بدل شود. بسا فقرها که باید بسیری و غنا تبدیلی شود و بسا بیگاریا که باید بتحرک و فعالیت تبدیل گردد. بسا زنجها و ابرائی که باید بدرمان و تندرستی بیانجامد. بسا ویرانیا که باید به آبادانها تبدیل شود. بسا لم بزرعها که باید به حاصلخیزیا و سرسبزیا مبدل گردد و تا چنین است؛ تا وقتی این بساها باقی است نگذارید خرجهای ایندو خلاف قانون جای نیازهای واقعی را بگیرد و بسا این ترتیب رضای خاطر خدا و خشنودی قلب شاهنشاهان و مهربان و موجبات دعای خلق را فراهم فرمائید و اگر دلتان خواست در جلسات هیئت دولت هم به آن بینوائی که اسمش قانون اساسی است گوشه چشمی داشته باشید خواه از سختم پند گیر و خواه ملال. هر چند که باز هم

مفیده آنچه البته بجائی نرسد فریاد است ولی اگر دلتان خواست بهشان عرض کنید در جلسه هیئت دولت که به آن بنیوی متروک که اسمش قانون اساسی است توجهی نکنند و باز هم میگویم جناب خواه نوری، آنچه البته بجائی نرسد فریاد است (احسنت).

رئیس - آقای مرادوی بفرمائید.
- مرادوی (رئیس کمیسیون بودجه) - با اجازه مقام ریاست همکاران محترم، خداوند استثنائاً بعضی از بنندگان خودش یک موهبتهای خاصی عنایت میفرماید که واقفان این موهبتها خاص همانها است که یکی از آنها قدرت بیان و خوش بیان بودن است کسی که از یک چنین موهبتی برخوردار است با قدرت این موهبتی که پاسخی گفت یک عنایت خاص برود گذراست قادر است مطالب را آنطور که دلش میخواهد شنونده خودش تلقین میکند که لافا ل برای مدتی تحت تاثیر این بیانات و این الفاظ قرار بگیرد (چند نفر از نمایندگان - خودتان هم که دارید) البته بنده هیچوقت نمیتوانم ادعا کنم که از چنین موهبتی برخوردار هستم و باید مقدمه مقابله به آن حد که جناب آقای طباطبائی همکار محترم از آن برخوردارند و بنده بعنوان مسئول کمیسیون بودجه بحکم وظیفه و فقط بعنوان دفاع از گزارش کمیسیون بودجه در سایر مسائل و مطالبی که ایشان طرح کردند مطالبی را عرض همکاران محترم میرسانم در بابی امر جناب آقای طباطبائی تصور فرمودند که لایحه یک دولت بمجلس تقدیم کرده و کمیسیون بودجه آنرا تصویب کرده است احتیاطاً برخلاف قانون اساسی بوده است و یک تصویب نامهای بدون مجوز قانونی از طرف دولت صادر شده است برای اطلاع همکاران محترم عرض میکنم قوانینی که بتصویب و تأیید قوه مقننه مملکت رسیده و بتوشیح همایونی رسیده است غنی بحال همیشه برای مردم این مملکت محترم است قانون مجاسبات عمومی این اجازه را بدولت داده که طبق ماده ۱۱ اگر دولت در موقعیکه مجلس ایام تعطیل تابستانی را میگذراند احتیاج به اعتبارات اضافه پیدا کند بتواند اعتبارات را طبق یک تصویب نامه دولت تصویب کند و بعد در ظرف یک مدت معینی در موقع افتتاح مجلس و بعد از ختم تعطیلات تابستانی بمجلس تقدیم کند

تاقوه قانون نگذاری هم مورد بررسی قرار داده و تصویب کند بنابراین عمل دولت از نظر کلی یک عمل صحیحی است و عملی نیست که برخلاف قانون اساسی باشد و طبق قوانین موضوعه مملکتی انجام شده و بهیچوجه از این بابت ایرادی نمیشود بر دولت گرفت. مطلب دیگری که در ابتدای کلام بیان فرمودند موضوع خرج بیت المال است که بنده یک صورتی آنرا فرمودند که انسان خیال میکند خرج بیت المال کار نادرستی است که انجام میشود بنده میخواهم عرض کنم که از نظر تکنیک اقتصادی یکی از کارهای اساسی همان خرج بیت المال است زیرا اگر بودجه مملکت بمصرف نرسد چرخ اقتصاد مملکت خواهد خوابید ما اگر همین برنامه عمرانی چهارم مملکت را که اعتبارات آنرا تصویب کرده ایم خرج نکنیم بعنوان اینکه اسمش بیت المال ملت است چرخ اقتصادی مملکت خواهد خوابید و مشکلات عجبی برای مملکت پیش خواهد آورد و بنابر این خرج کردن بیت المال یک امر رسمی است (یک نفر از نمایندگان - کسی چنین چیزی نگفته است) و اما بنده باشما موافق هستم که این بیت المال باید در جهت مصالح مملکت و عموم باشد اعتباراتیکه در این تصویبنامه ملاحظه فرمودید که گزارش آن بتصویب کمیسیون رسیده در چندین جلسه متوالی در کمیسیون بودجه مطرح بوده و نمایندگان دولت راهم در کمیسیون خواستیم و حتی وزیر دارائی شخصاً حضور پیدا کردند و راجع بلزوم و احتیاج این اعتبارات توضیحات زیادی به استحضار کمیسیون بودجه رساندند بطوریکه ملاحظه میفرمائید این یک میلیارد و دویست و نود و پنج میلیون ریال از اقلامی تشکیل شده که عمده آن ۵۶۵ میلیون ریال مربوط است به بیست درصد پیش پرداخت بهای خرید کشتی که بوزارت جنگ داده شده برای تقویت نیروی دفاعی مملکت در خلیج فارس است (دکتر اسفندیاری - در این مورد ایشان چیزی نگفتند) ۱۰۰ میلیون ریال اعتباری است که برای تجدید فوری ساخت آنها و کمک فوری به آسیب دیدگان زلزله است که از طرف دولت اختصاص

داده شده بنده فکر میکنم اینکه یکی از ارقامی باشد که ضرورت آن را همه نمایندگان محترم نمایند میفرمایند و چون چنین اعتباری در بودجه کل مملکتی قبلاً منظور نشده بود ناچار بودند با يك چنین مجوزی مثل دستور تصویب نامه اجازه خرج آن را بدست بیاورند و همکاران محترم مستحضر هستند (مهندس ناصر بهبودی - جناب مرتضوی فرمائید با این پول چه کردند؟) (مهندس ضائبی - متفرقند) ما را جمع باعتباراتی که کمیسیون بودجه تصویب کرده صحبت میکنیم (دکتر کیان - ۳۰ میلیون دانشگاهها را فرمائید) همکاران محترم مستحضر هستند که او امر شاهنشاه برای اینکه آموزش و پرورش ممالک بريك پایه استواری بنا بشود و ما بتوانیم در آینده جوانان مملکت را از نظر آموزش عالی تطبیق بدهیم با اقدامات بزرگی که در جهات مختلف مملکت آغاز کرده ایم با دستور استورات جدیدی برای انقلاب آموزش عالی صادر کرده و دولت برای اینکه بتواند این انقلاب آموزشی را بنیاده بکند احتیاج بيك اعتباری داشته است در حدود ۳۰ میلیون تومان که این اعتبار را طبق این تصویب نامه تصویب کرده اند و چنانچه ملاحظه فرموده اید بین مراکز مختلف آموزشی عالی تقسیم شده است و بهر يك از دانشگاههای مورد احتیاج داده شده حتی در کمیسیون سؤال شد که این اعتبار بمصرف رسیده بانه بنده عرض کردم که این اعتبار است و تا اعتباری تصویب نشده باشد نمیتوانند تمهید خرج بکنند ما بدانشگاه تهران اعتبار ۶ میلیون تومان را داده ایم که به استناد این اعتبار تعهد کند بتواند برود و از خارج اسناد برای دانشگاه استخدام بکند راجع بسدومیلیون اعتباری که بسزای کنفرانس بین المللی گرمسیری اینجا عنوان شده صد درصد بیا فرمایشات جناب طباطبائی همکار عزیزم هم عقیده هستم (احسن) که بایستی احتیاجات شهرستانها و دهات را تامین و در مانگاها برای نیمه ساخته را بسازند ولی اثبات شیشی نفی ما عدل نمیکند در عین حالیکه باید قبول کرد و واقعاً دولت خودش را مجهز بکند با امکاناتیکه دارد در مانگاها را بسازد و بیشتر بکند ولی نمیتواند از برگزاری کنفرانس رسیدگی ببنیادهای گرمسیری که از طرف يك سازمان بین المللی که معاونتش را قبول کرده ایم و مقر این کنفرانس در تهران تعیین شده و موافقت قبلی شده است تشکیل شود (دکتر بهبودی - از چند سال

پیش قرار بوده که این کنفرانس در ایران تشکیل شود چرا که بودجه های خودشان منظور نکردند؟) یعنی شما میفرمائید که اگر احیاناً این ۲ میلیون تومان را در موقع تصویب بودجه کل مملکتی گذاشته بودند اشکالی نداشت؟ (دکتر بهبودی - بی برانه هستی جناب آقای مرتضوی) بنده بجه مناسبت (مهندس بهبودی - شمارای موافق بدولت میدهید) بطوریکه ملاحظه فرمودید عمل دولت از لحاظ اصولی و بارعاً مقرر است قانونی انجام شده و کمیسیون بودجه هم هیچ وجه من الوجوه بعملی که خلاف قانون باشد صحه نمیکند و گزارش آن را بعرض مجلس شورای ملی نخواهد رساند البته مسائل دیگری را فرمودند ، توصیه هائی بدولت فرمودند مبنی بر اینکه در صرف بودجه ها و اعتبارات دین بیشتر بشود مسلماً فرمایشات ایشان مورد توجه همه قرار گرفته و مورد تأیید همه نمایندگان است و هر کسی این توصیه را بکند باید از او تشکر کرده و مرد باید که گیرد اندر گوش و نوشته است پس در دیوار (احسن) رئیس - نظری دیگری در کلیات لایحه نیست؟ (اظهاری شد) برورد در شور ماده واحده رأی میگیریم خانه ها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد لایحه برای اظهار ملاحظات به مجلس سنا ارسال میشود

۱۱- قرائت دستور و تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - دستور جلسه آینده قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

دستور جلسه ۹۱ روز یکشنبه ۲۴/۹/۴۷

۱- گزارش شور دوم فروش و تقسیم املاک مورد اجاره بهزار عین مستاجر. شماره چاپ ۶۰۱

۲- گزارش کمیسیونها راجع بخرید اراضی و اکتاف و تأسیسات برای حفظ آثار باستانی. شماره چاپ ۶۰۲

۳- گزارش شورای اول تشکیل نیروی پایداری. شماره چاپ ۶۰۰

رئیس - آقای مهندس بهبودی فرآکسیون حزب مردم برای روز یکشنبه وقت ندارند؟ چون وزرا برای جواب سؤالات فرآکسیون حاضرند .

مهندس بهبودی - میخواستم استدعا کنم اگر ممکن است این موضوع را به بعد از یکشنبه موکول فرمائید، چون یکشنبه فرآکسیون حزب مردم ندارد با اجازه خانمها و آقایان جلسه امروز را ختم میکنم جلسه آینده ساعت ده صبح روز یکشنبه ۲۴ آذرماه خواهد بود

(يك ساعت و ربع بعد از ظهر جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **عبدالله ریاضی**